

LA + VIDA
ESPIRITUAL
BUENOS
AIRES

DUHOUANO
OKT.-NOV. 1981
ZIVLJENJE

Todos celebramos la Eucaristía

Los obispos y los presbíteros, que ejercen el sacerdocio ministerial —y por eso son llamados comúnmente “sacerdotes”— han recibido de Cristo la misión de presidir y consagrar la Eucaristía. Eso no quiere decir que los demás cristianos sean meros “espectadores” de la misma. La Iglesia entera es *un Pueblo sacerdotal*, como nos recuerda san Pedro. Por lo tanto, todos debemos “celebrar” la Misa, interviniendo activamente en ella.

La Misa dominical no debe convertirse en una carga que se acepta por obligación. Al contrario, debe ser para nosotros un encuentro gozoso del que se participa por convicción. Porque la Misa es eso: la asamblea fraterna de los creyentes en Jesús, convocados por Dios para proclamar su Palabra y bendecir su Nombre, por Cristo, con Él y en Él. Nuestra participación en la Misa ha de ser, no sólo interior, sino también exterior, a través de las respuestas, las aclamaciones, el canto y los gestos comunes.

Todo eso es muy importante. Pero para “celebrar” de veras la Eucaristía, debemos entregarnos por los demás. Si compartimos el Cuerpo y la Sangre del Señor, también debemos compartir nuestra vida con generosidad. Esta es la verdadera Misa del cristiano.

Pregovori o grobu

Grobovi se vsak trenutek odpirajo in se za vedno zapirajo. (kitajski)
Narava združuje človeški rod v skrivnost groba. (arabski)
Živemu človeku se vse pripeti, mrtvemu jama. (slovenski)
Noben pokopališče ni tako lepo,
da bi človek želel biti na njem pokopan. (angleški)
Kdor išče enakost, naj gre na pokopališče. (nemški)
Živ ne bom šel v jamo, tudi mrtev ne iz nje. (slovenski)
Truplo papeža ne zavzame nič več prostora kot truplo zakristana. (španski)
Naš pravi grob ni v zemlji, ampak v srcih ljudi. (perzijski)
Kdor staršev v življenju ne spoštuje,
jih na grobu objokuje. (slovenski)

DUHOVNO ŽIVLJENJE

LETO 48

OKTOBER - NOVEMBER 1981

Življenje - ali boj ali sporazum

Pravijo, da je človeško življenje boj od zibelke do groba. Mnogo resnice je v tej trditvi. Človek je skoraj neprestano v boju z ljudmi in z naravo. Ta boj je včasih zelo oster in težak, včasih — v mirnih in urejenih družbenih razmerah — pa manj oster. Poleg boja med posamezniki pa imamo tudi težke, mnogokrat krvave boje med državami, narodi, plemeni, strankami. Marksizem-leninizem je postavil boj — razredni boj — za življenjsko načelo, in je tako boj, ki obstaja v živalskem svetu, prenesel tudi v človeško življenje.

Treba pa je razlikovati med bojem in tekmovanjem. Dočim je boj nekaj surovega, brezobzirnega, nečloveškega, dostikrat združen s prelivanjem krvi, je tekma nekaj naravnega, ako je poštena in pravična. Dostikrat je tekma celo nujna tako v življenju posameznika kakor tudi v družbenem življenju.

Toda vprašajmo se, ali je človeško življenje res nujno samo boj in ni brez boja mogoče rešiti nobenega osebnega in družbenega vprašanja. Ali ni dan človeku razum in ali mu ni položen v dušo moralni zakon (ne ubijaj, ne kradi...), po katerem se loči od živali?

So primeri v življenju, ko se človek boju ne more izogniti in ga mora sprejeti. Če sovražnik napade domovino, je potrebno v njeno obrambo iti v boj. Če kdo uganja nasilje nad človekom, njegovo družino, nad ljudstvom, je potrebno nastopiti proti nasilnežu in tiranu. To so primeri fizičnega boja. Mnogokrat pa je še bolj potreben boj z duhovnimi sredstvi — z govorno in pisano besedo —, ko gre za pravice posameznikov ali Cerkve ali naroda ali države.

Še več pa je v življenju primerov, ko je mogoče razna nasprotja

rešiti s sporazumom ali kompromisom. Kompromis je beseda, ki ima pri mnogih ljudeh slab zvok. Res je, da v nekaterih primerih kompromis ni mogoč, tako npr. v tako imenovanih načelnih vprašanjih: ali je Bog, ali je duša, kaj je moralno dovoljeno in kaj ne, itd. Toda večina problemov v vsakdanjem življenju ni načelnega značaja in v teh primerih je kompromis mogoč in koristen. Vsaka kupna in prodajna pogodba je npr. kompromis med kupcem in prodajalcem.

Sporazumevanje je za življenje posameznih ljudi nekaj vsakdanjega in nujno potrebnega. Pa ne samo za posameznike, tudi za večje ali manjše skupine je sporazumevanje potrebno in koristno. Vzemimo delo v slovenskih organizacijah, v slovenskih prosvetnih in kulturnih domovih, v naših ustanovah — ali ni popolnoma razumljivo, da je obstoj in napredek le-teh odvisen od sporazumnega sodelovanja odbornikov in članov? Koristne so medsebojne debate, tudi je prav, da se krešejo misli in se postavljajo razni predlogi. Vse te demokratično vodene razgovore pa naj zaključi sporazum. Bojna glasovanja niso najbolj zdrava rešitev problemov v teh skupnostih.

Življenje je dostikrat res boj, včasih celo nujen boj, še večkrat pa je mogoče s sporazumom rešiti medsebojna nasprotja.

Rudolf Smersu

Vladimir Kos

Od molka do molka

ali kako ostane slovenski brezdomec ob rožnovenski molitvi zvest slovenstvu in brezdomstvu za bodočo svobodno Slovenijo.

I. VESELI DEL

Marija sveta,
gričev galilejskih svet,
zgodovina brez greha.

V rosi nebeški
odprti Stvarnikov cvet:

prosi za nas, brezdomce,
da najdemo Dom
v vsaki tujini!

Marija srečna,
izpolnitev božjih sanj
vsem, povezanim
v Zavezo starih dejanj
in bolnih želj po sreči:

prosi za nas, da dete
še nerojeno
čuvamo za rod!

Zdaj je Božji Sin
otrok Marijin.
Nič ne neha biti Bog,
ki je njeno detece,
položeno v jaslice.

Prosi za nas, da zmeraj
zmoremo ponos
na krščansko čast.

Kdo kakor Bog,
ko človek se preda Mu?
Kdo kot On skrbi
za varstvo Brezpravnemu,
za novi dom Pregnancu?
Prosi za nas, da nikdar
se cul slovenstva
ne sramujemo!

Z Marijo in Jožefom
je tiho rasel,
z vprašanji našel
je Sled za odgovorom —
Modrost, postala Človek.
Prosi za nas, da smemo
rasti bolj in bolj
z umom in srcem.

II. RAZSVETLJENI DEL

Boril se je z zlim Duhom,
z istim strategom
naše skušnjave.
Življenje ni le kruh
ne za zlate prevare.
Prosi za nas, da srcá
ne ukrade nam
lažna tujina.

Božje Kraljestvo je tu:
v veri, ljubezni, upu.
Blagor ubogim v duhu
in borcem za Luč
in preganjanim!

Prosi za nas, da rase
nam dom tujine
v Božje kraljestvo.

Nihče ni kakor Jezus,
Ki le z besedo

silam zapove,
in vihar in bolezen
in smrt se mu pokoré.

Prosi za nas, da s časom
kraj zaupamo
Vsemogočnosti.

Spokorno srce
spet najde Srce
Moči, Luči, Veselja.
Jezus vabi: „Vračaj se!“,
da spet bo tiha sreča.

Prosi za nas, da v poraz
nas ne pahne kdaj
greh neskesani.

O sveta Maša,
Daritev naša,
in naš vsakdanji čudež
isti Bog, isti Človek
je Gost, Gostitelj in Kruh.

Prosi za nas, da radi
hódimo k Njemu,
ki daje bogat.

III. ŽALOSTNI DEL

Zdaj je lahko vsak naš trn
kot kelih Njegov: srebrn,
odkar za nas vse
je sprejel gorjé
ljubeč in trepetaje.

Prosi za nas, slabotne,
da z molitvijo
ustvarjamo pot.

Veš, kako boli
želo z bičanjih?
In Kdo je bičan za nas?
In kdo je z njimi bičal?

Priznaj Mu, zgodovina!
Prosi za nas, da nikdár
ne udarimo

z bičem krivice!

Obdana s trnjem,
zasmehovana,
Beseda božja — molči,
greh, ki je zlo, sovraži,
a za grešnika — trpi.

Prosi za nas, da oblast
rabimo v blagor,
ne v zasužnjenje.

Bol v meso ramen,
stisko srčnih sten
ko lajšamo pod križem
komurkoli, o Gospod,
lajšamo Tvoj križev pot.

Prosi za nas, Marija,
da križ Slovincem
požlahtní srcé.

Je kdo drug ljubil
nas do križa muk —
vedoč za neljubezen ?
O, križani Sin ljudi,
kdo je kraljevski kot Ti?

Prosi za nas, da kljub zlu
res skesanemu
res odpustimo.

IV. ČASTITLJIVI DEL

Od mrtvih Vstali,
resnično Vstali
ob zori zgodovine!
Ni grob pečat življenja.
Ni križ brezvreden nakit.

Prosi za nas, da nikdár
ne jenja tleti
zavest Vstajenja.

V nebo odmáknjen,
vendar med,
da bo v svetu sled nebes.
Nekoč zorečih zaves

R. Adamič 1900

bo odgrnil večni svet.

Prosi za nas, izgnane,
da pomagamo
ljudem brez Boga.

Do konca sveta
v Svetega Duhá
razsežnosti živimo.
Sina Dar je, živa vez
za delo, boj, bol, in vest.

Prosi za nas, kristjane,
v spore razklane
kot rod poganov!

Vsa odvedena,
Žena, Devica,
in naša Božja Mati:
kako si lic prelestnih
v deželi popolnih duš!

Prosi za nas, da s snovjo
uresničimo
večjo božjo čast.

Kraljica mila,
Proseča Sila,
ozri se v nas, Slovence,
ki rož najdražjih venec
poklanjamo Ti v slavo:
naj dan za dnem Ti prižge
srcé slovensko
svečko zaupanj!

Misijoni danes

Kristusovo misijonsko naročilo v spremenjenih razmerah

Dokler bo živela Kristusova Cerkev — in po Kristusovi obljubi bo obstajala do konca časov — bodo tudi misijoni. Brez misijonske dejavnosti ni Cerkve in njena življenjska moč prihaja ravno v misijonih na poseben način do izraza. Toda če Kristusovo misijonsko naročilo velja za vse čase in spada k bistvu cerkvenega poslanstva, ga

mora Cerkev v spremenjenih razmerah spolnjevati na vedno nov način. V čem so se razmere v svetu spremenile, v čem mora zato tudi misijonska dejavnost postati drugačna, o tem je obširno razpravljal drugi vatikanski cerkveni zbor pred 17 leti. Po koncilu je bilo o tem veliko govora na škofovskih sinodah po raznih evropskih

deželah, na številnih študijskih tečajih in srečanjih tako v deželah, ki pošiljajo misijonarje, kakor tudi v misijskih pokrajinah. Bogata literatura o misijskem delu, ki je nastala po drugem vatikanskem cerkvenem zboru, izčrpno obravnava spremembe, ki jih je treba upoštevati pri misijski dejavnosti danes. Prav je, da se pri njih nekoliko ustavimo, ker se jih morda še premalo zavedamo.

Kritično presojanje dosedanje misijske dejavnosti

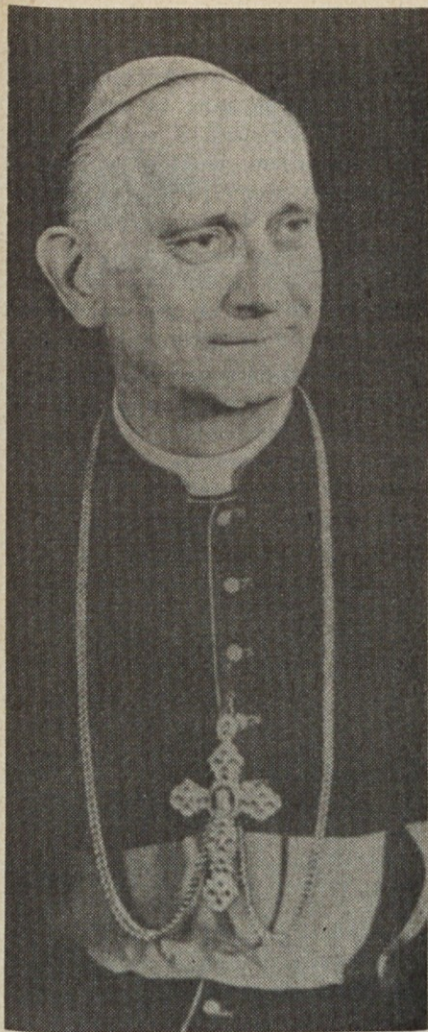
V razpravljanju o misijonih na drugem vatikanskem cerkvenem zboru, na poznejših sinodah, pa tudi v knjigah in člankih je kritično presojanje dosedanjega misijskega dela opozorilo predvsem na štiri stvari. Prva je dejstvo, da je bila v preteklosti misijska dejavnost večkrat preveč povezana s kolonizacijo pokrajin in ljudi in s političnim izkoriščanjem in osvajanjem novo odkritih dežel. Drugo je, da je bila pri izvrševanju misijskega poslanstva, ki je izhajalo iz evropskih dežel, večkrat v ozadju miselnost, da je evropska kultura nekaj višjega in tako povezana s krščanstvom, da jo morajo sprejeti tudi drugi narodi, in ni dovolj upoštevala resničnih in visokih vrednot drugih verstev in kultur. Dalje so misijonarji včasih preveč izključno imeli kot cilj spreobračanje v smislu pridobivanja nekristjanov za zunanji vstop v Cerkev, kakor da bi šlo za številno rast Cerkve in razširjanje njene-

ga vpliva, ne pa za služenje človeku v duhu evangelija. Končno se je misijska dejavnost premalo ozirala na celotnega človeka in pozabljala, da je treba hkrati z oznanjevanjem evangelija ljudem pomagati tudi v njihovi človeški stiski, v lakoti in uboštvu, v izkoriščanju in krivicah, v usužnjenosti in nasilju, skratka, da je treba reševati celega človeka in ne samo njegovo dušo.

Raziskovanja strokovnjakov skušajo ugotoviti, kaj je na teh očitkih res in kaj so misijonarji kljub svojim nepopolnostim in svojemu časovno pogojenemu razumevanju misijonov resnično dobrega storili. Kdor hoče biti pravičen, še davno ne bo videl samo negativnih in senčnih strani, temveč bo Bogu in misijonarjem hvaležen za ogromno delo, ki so ga opravili v dobro ljudem. Pomislimo samo na slovenske misijonarje, med njimi zlasti na škofa Baraga! Kar pa res ni bilo prav, je treba odkrito priznati in popraviti.

Razumevanje misijske dejavnosti danes

Misijonsko delo je v prvi vrsti oznanjevanje Kristusa in njegovega evangelija. Misijoni pomenijo pričevanje z besedo, delom in življenjem, da je Bog v Jezusu Kristusu ljudi poklical v svobodo božjih otrok, jih spravil s seboj in jim dal novo upanje. Misijonar je pričevalec in glasnik tega, kar je sam doživel in kar je po Kristusu v Svetem Duhu božji dar vsem

ljudem. Brez tega notranjega prepričanja in izkušnje ostaja misijonsko delo nerazumljivo. Misijonar ni propagandist Cerkve, ki gre drugam, da bi razširil njen vpliv in njeno moč, temveč tisti, ki želi

prinesti polnost notranjega bogastva v Kristusu in Svetem Duhu. Cerkev, njeni zakramenti in njeno občestvo pa je za misijonarja življenjski prostor, v katerem najprej sam doživlja božjo ljubezen in resnico, spravo, mir in svobodo in to želi posredovati in prinesti tudi drugim.

Krščanska resnica, da hoče Bog zveličati vse ljudi, omogoča novo presojanje in vrednotenje nekrščanskih verstev. Tudi ta so pot, po kateri Bog kliče ljudi v njihovi vesti. Dokler nekristjani ne spoznajo Kristusa kot edino pot, resnico in življenje in dokler se ne zavedo, pred kakšno osebno odločitev jih postavlja srečanje s Kristusom, ki ga oznanjajo misijonarji, je njihovo versko prepričanje v vesti pot k Bogu in zveličanju. Ali bodo nekristjani postali pozorni na Kristusa, je odvisno od prepričljivega oznanjevanja in življenja krščanskih misijonarjev in od božje milosti. Kar je v drugih verstvih dobrega, resničnega in plemenitega, je treba priznati, ohranjovati in pospeševati, kot poudarja drugi vatikanski cerkveni zbor v izjavi o razmerju Cerkve do nekrščanskih verstev (N 2). Srečanje krščanstva s temi verstvi pomeni obogatitev tudi za Cerkev. Zato po besedah papeža Pavla VI. na škofovski sinodi v Rimu leta 1974 Cerkev v drugih verstvih ne gleda tekmece ali oviro za evangelizacijo, ampak področja, ki zaslužijo vso pozornost in dobrohotno odprtost. Srečanje z njimi omogoča odkrit

pogovor in celo prijateljstvo. Tako gledanje na druga verstva postavlja misijonsko delo in spreobračanje nekristjanov v novo luč.

Odločilno vprašanje pri misijonskem delu je torej verodostojno in prepričljivo pričevanje za Kristusa, njegovo resnico, ljubezen in svobodo. Verodostojno in prepričljivo pa je le, kolikor se tisti, ki drugim oznanjajo evangelij, zavedajo, da se morajo sami stalno spreobračati in prenavljati. Kdor ni sam resnično to, kar hoče oznanjevati drugim, kdor ne živi tega, za kar hoče druge pridobiti, ne more drugim dajati odgovora na njihova vprašanja in jih voditi na pot v novo življenje. Misijonsko delo je zato stalen izziv, ne samo za misijonarje same, ampak tudi za domačo Cerkev, iz katere izhajajo, ali so res to, kar oznanjajo.

Novi poudarki v misijonski dejavnosti

Že dokumenti drugega vatikanskega cerkvenega zbora, še bolj pa škofovske sinode in novejša knjige o misijonih poudarjajo predvsem tri stvari, ki jih je treba pri misijonskem delovanju imeti danes pred očmi.

Prva je, da se evangelizacija obrača na celotnega človeka. Ljudje povsod po svetu danes še bolj kot kdaj prej hrepenijo po boljšem in lepšem življenju, v katerem bi ljubezen prevladovala nad sovražstvom, svoboda nad suženjstvom, mir nad vojno in prepiri,

pravičnost nad krivico in bratstvo nad zatiranjem. Končno veljavnega odgovora na to hrepenenje ne more dati človek sam, ta odgovor je le Jezus Kristus. S svojo smrtjo in vstajenjem je ljudi spravil z Bogom in utemeljil upanje na nov svet. Cerkev v izpolnjevanju misijonskega naročila oznanja ta novi svet božjega kraljestva in odrešenjski načrt, ki ga uresničuje Bog v svetu in zgodovini, kot pravi odlok drugega vatikanskega cerkvenega zbora o misijonih (M 9). Božji odrešenjski načrt pa se ne nanaša samo na notranje ali samo na onstransko življenje, temveč obsega celotnega človeka in vsa življenjska področja, in to že na tem svetu. Zato tudi prizadevanje za vsestranski človeški razvoj in osvoboditev nujno spada v misijonsko dejavnost. Vendar pa nikdar ne more in ne sme obstati le pri tem. Popolna uresničitve božjega načrta in človeške sreče vedno presega ta svet in družbo. Šele v spravi z Bogom, v življenjski povezanosti z njim in v miru in bratstvu v Jezusu Kristusu so ljudje na poti k vsestranski povezanosti svojega hrepenenja po sreči. Zato misijonska dejavnost nujno obsega tako oznanjevanje evangelija, obhajanje evharistije in delitev zakramentov ter graditev Cerkve kakor karitativno in socialno dejavnost, pomoč deželam v razvoju in prizadevanje za mir. Napačno je, če kdo poudarja eno na račun drugega ali izigrava drugo proti drugemu. Vse te dejavnosti pogojuje-

jo druga drugo in so notranja enota.

Drugi poudarek se nanaša na krajevno Cerkev, ki jo je drugi vatikanski cerkveni zbor prikazal v novi luči. V misijonskih deželah ima krajevna Cerkev izredno velik pomen, kajti le v njej je mogoče upoštevati kulturne in socialne posebnosti in pogoje, v katerih poteka oznanjevanje evangelija in celotna misijonska dejavnost. Misijonarji ne smejo biti tujci, ki so prišli od drugod in predstavljajo Cerkev, iz katere so izšli, ampak se morajo tako vživeti v misijonsko Cerkev, da skupaj z domačimi duhovniki in laiki gradijo mlado Cerkev v njeni posebnosti in značilnosti. Ker pa je misijonska krajevna Cerkev navadno sama še prešibka in premajhna, da bi mogla živeti iz svojih moči in sredstev, ji morajo pomagati druge krajevne Cerkve. Ta pomoč pa ni uvažanje premoči od drugod ali

propaganda za evropsko krajevno Cerkev, temveč mora spoštovati posebnosti in kulturo misijonske Cerkve tako, da se ta čim bolj razvije v svoji izvornosti in domačnosti.

Tretji poudarek velja misijonskemu poslanstvu vseh kristjanov. Ker je misijonska dejavnost nujen notranji izraz Cerkve in njene življenske moči ter njenega poslanstva, ne sme ostati le naloga nekaterih specialistov in misijonskih prijateljev. Vsak član Cerkve, vsak kristjan, ki zasluži to ime, mora biti na ta ali oni način misijonar in sodelovati pri misijonski dejavnosti. Krščansko občestvo, ki se tega ne zaveda in pri misijonih ne sodeluje, živi v nasprotju z bistvom Cerkve.

Tri vprašanja

Če upoštevamo novo gledanje na misijone in nove poudarke, se

postavljajo tri vprašanja, o katerih je prav, da razmišljamo in se pogovarjamo ob misijonski nedelji:

Prvič: Kakšno je naše zanimanje za misijone, za njihov položaj po svetu in za misijonsko dejavnost Cerkve? Ali je to le obrobna stvar, na katero nas spomni enkrat na leto misijonska nedelja ali morda še obisk kakega misijonarja? Ali pa je v nas živa zavest, kakšno protislovje je, biti kristjan, misijone pa zanemarjati in pozabiti?

Drugič: Kakšno je naše gledanje na misijone? Ali kaj vemo o močno spremenjenem razumevanju misijonske dejavnosti in o novih razmerah? Ali pa še vedno živimo v predstavah o poganih, zamorčkih in Kitajčkih, ki nikakor ne ustrezajo današnjemu gledanju na ne-

krščanske narode? Ali kaj vemo o vrednotah in pomenu verstev in kultur, s katerimi se misijonarji srečujejo v misijonskih pokrajinah, in nam pride kdaj na misel, da bi se tudi sami mogli in morali kaj naučiti od njih?

Tretjič: Kakšna je naša zavest o krščanskem življenju in pričevanju, če pravimo, da hočemo sodelovati pri misijonih? Ali ne bi morda sami najprej potrebovali misijonarjev, da bi nas spreobrnilo? Ali nas prizadevanje za misijone ne postavlja na laž, ker je naše življenje premalo krščansko, da bi moglo biti verodostojno pričevanje za Kristusa? Ali smo verodostojni in prepričljivi misijonarji v najbližji misijonski Cerkvi, ki je naša krajevna Cerkev?

Lojze Šuštar

Ob dnevu vseh svetnikov in vernih duš

Ob prazniku vseh svetnikov in ob dnevu vernih duš mislimo veliko na večnost in pokojne. Naj bi ta misel bolj živo zaživela tudi v domačem in družinskem življenju.

Najbolj razširjen znak te misli je gotovo obisk grobov. Prej družina grob uredi in okraši. Veren človek skuša tudi v postavljanju nagrobnikov in v krašenju izpovedovati vero v vstajenje. Morda najprej s preprostostjo in skromnostjo. Saj ni velikost spo-

menika in njegova visoka cena nujno tudi znak velike misli na pokojne in take vere v večno življenje. Prav nasprotno. Materialna skromnost spomina ali znaka ob pokojnikovem telesu kaže prekipevajoče bogastvo duše in večnega življenja.

Lepo je vklesati in brati napis na grobu: „Jaz sem vstajenje in življenje“ (Jan 11, 25) — „Odhajam, da vam prestor pripravim“ (Jan 14, 2) — „Jaz sem pot, resnica in življenje“ (Jan

14, 6) — „Če pšenično zrno... umrje, obrodi obilo sadu“ (Jan 12, 24) — „Jaz ga (jo) bom obudil poslednji dan“ (Jan 6, 40) — „Oče, v tvoje roke izročam svojo dušo“ (Lk 23, 46). Te in druge Jezusove misli bi lahko tudi napisali na večji papir doma. Ponekod imajo veliko knjigo s praznimi listi, kamor pišejo svetopisemske izreke. Knjiga je na vidnem mestu v stanovanju in vsak dan je odprta druga stran.

Desetka rožnega venca — „ki se naj usmili vernih duš v vica“ — bo gotovo take dni ali ob takih prilikah primerna. Pri tem se bomo spomnili imenoma znanih pokojnih. A ne samo zato, da bi jim pomagali s svojo molitvijo, če bi bili te pomoči potrebni, pač pa tudi zato, da bi oni za nas posredovali, ker so pri Bogu.

Prižgane sveče na grobu, a tudi doma ob molitvi ali sicer naj

ponazorijo luč vere in vstalega Kristusa, ki je upanje tudi našega vstajenja.

Ob gledanju fotografij naših umrlih iz raznih življenjskih dogodkov bodo pokojni bolj živo med nami. Moramo priznati, da svoje rajne izredno hitro pozabljamo, a smo vendar z njimi v občestvu svetnikov, kot se izraža apostolska vera, ki jo molimo na začetku rožnega venca.

Pesmi, kot so „V nebesih sem doma“, „Kadar sonce gre za gor“, „Glejte že sonce zahaja“ bodo poglobile naše razpoloženje ob misli na pokojne.

Tudi rože imajo svojo govornico, vendar ne v košatosti, ampak v preprostosti. „Poglejte lilije“, pravi Jezus. „Če travo, ki je danes na polju in se jutri v peč vrže, Bog tako oblači, koliko bolj bo vas, maloverni“ (Lk 12, 28), ki ste otroci večnosti!

Kultura zločina

V najširšem pomenu besede kultura pomeni intelektualni in umetnostni razvoj ter duhovno bogastvo naroda. Razvoj sloni na idejnih normah, vrednostnih sistemih in navadah vsakdanjega življenja družbene skupnosti.

Zločin je prekršek božjega, naravnega ali pozitivnega zakona v važni zadevi v lastno škodo ali škodo bližnjega in družbe. Večkrat je izražen v nasilju nad človekovo svobodo in življenjem.

V sodobni družbi prevladujeta dve vrsti zločina: terorizem in splav ali prekinitev nosilnosti. Ker se oba pospešujeta in organizirata iz določenih idejnih, političnih in družbenih središč, večkrat z državno zakonodajno in tvarno podporo, imata svoje teoretike, filozofe in razširjevalce, moremo upravičeno govoriti o kulturi zločina.

Terorizem

Terorizem ali nasilje je eden izmed najbolj razširjenih zločinov naše dobe. Pojavlja se v vseh deželah zemeljske oble, pred njegovo dejavnostjo ni nihče zaščiten. Naperjen je proti človeku kot posamezniku ali kot pripadniku družbene skupnosti, mu streže po življenju. Ne prenese, da se mu kdo upira ali mu postavlja ovire na poti do postavljenega cilja. Tako

je terorizem sodobno malikovanje zločina.

Zločin je prisoten v človekovem življenju od prvih časov stvarjenja. Kajn je ubil brata Abela iz nevoščljivosti; ta mu je omejila um, napolnila s sovraštvom in vodila v zločin. Po storjenem dejanju je začutil zavest krivde, zato skrivanje, a nikakor ni mogel pobegniti odgovornosti pred Bogom.

Tudi sodobni terorizem ima izvor v nevoščljivosti in sovraštvu do sočloveka. Nastopa pod različnimi imeni in organizacijami, največkrat proti obstoječemu družbenemu redu, kot uvod v revolucijo. Potem se spremeni v gonilno silo revolucije in, ko ta doseže oblast, je normalno sredstvo vladanja za ohranitev oblasti. Naša doba nam nudi številne dokaze.

Terorizem našega časa, to je politični in ideološki, je bil ustoličen, ko so boljševiki prevzeli oblast v Rusiji. Predhodnike mu je iskati v francoski revoluciji. Ker je cilj komunizma zavladati svetu in ker ve, da tega ne bo dosegel s svobodnim pristankom človeštva, se poslužuje nasilja. Enako kot se ga poslužuje v Rusiji za ohranitev oblasti, tako organizira teroristične skupine po svetu. Te nastopajo pod krinko priznanih komunističnih strank ali po njej ilegalno organiziranih „osvobodilnih“ gibanj. Med dvema vojnama so se komu-

nističnemu terorizmu pridružili še desničarski totalitarni sistemi. Vsi so imeli isti cilj, zaslužniti človeka.

Med vojno smo bili priče, kako so komunisti izvajali svojo revolucijo s terorjem, z uboiji idejnih nasprotnikov, ki se niso hoteli podrediti njegovemu vodstvu. Ker s tem niso dosegli svojega cilja, so to hoteli doseči z napadi na okupatorja, ker so računali, da se bo ta maščeval, kot se je v resnici, nad njihovimi nasprotniki in jih tako prisiliti, da se jim pridružijo. Sodelovanje med dvema terorističnima sistemoma je več kot jasno, vendar za komunizem ni rodilo zelenega cilja. Rodil se je prisiljen in vsiljen odpor, ki je šel drugačno pot. Teror se je podvojil in kljub vsem geslom osvobodilnega boja ni mogel prikriti, da sloni na teoriji in praksi boljševiške oblasti in revolucije, da je imel svoje idejne in kulturne malikovalce zločina. Tekom vojnih let se je izoblikovala na slovenski zemlji resnična kultura in ideologija terorja.

V imenu iste kulture se je po vojni vršilo nasilje in teror v de-

želah, ki so prišle pod oblast komunizma v vzhodni in srednji Evropi, v Aziji, Ameriki in Afriki. Vendar to še ni bilo dovolj. S spretno propagando se je ideologija terorizma in nasilja širila naprej. Zajela je prenasičeno študirajočo mladino potrošniške družbe. Majski upor študentov v Parizu leta 1968 bi naj bil signal za nov izbruh terorja. Marksist Herbert Marcuse bi naj bil duhovni oče tega nesmisla.

Dogodki v Parizu so odjeknili po vsem svetu. Najbolj v deželah tretjega sveta, v deželah v razvoju. Začele so se formirati teroristične skupine in nastopati pod krinko osvobodilnih gibanj. Pojavijo se v deželah Latinske Amerike, Afrike in Azije. Skupine so bile dobro oborožene in imele dovolj finančnih sredstev. Toda od kod so prihajala ta sredstva? Del jih je prišlo od ugrabitev in izsiljevanja, od ropov, glavnina pa iz komunističnega centra v Moskvi. Ta ne podpira samo levičarskih terorističnih skupin, ampak tudi desničarske, ker so oboje v njegovi službi.

Oblastniki demokratične Evro-

pe in Amerike dolgo niso imeli razumevanja za odpor proti terorizmu v napadenih deželah. Niso hoteli razumeti, da terorizem ne pri naša rešitve za dežele, v katerih vladajo diktature, ampak jih pahne v še večjo nesrečo. Napadalce so oboževali kot nedolžne žrtve in jim dajali zatočišče in podporo. To vse dotlej, dokler se terorizem ni pojavil v njihovi lastni deželi. Mar-sikje je bilo že prepozno. Toda nekateri še kljub temu nočejo razumeti tudi sedaj, ko so 13. maja 1981. počili strelji na Trgu sv. Petra v Rimu.

Splav

Ta je manj viden zločin kot terorizem, a povzroča več žrtev. V javnosti vzbuja manj pozornosti, ker je za sodobno družbo „zasebna zadeva“, največkrat skrivan in zato neopažen. V civiliziranih deželah je število splavov enako številu rojstev, v nekaterih deželah še celo večje. Sto in sto tisočev nerojenih je iz egoizma in brezvestnosti obsojenih na smrt. Brez pravice samoobrambe.

V sodobni družbi povzroči veliko razburjenja, če zločinca obso-dijo na smrt. Takoj protesti, številni branilci. Znak civilizacije in napredka bi naj bila tudi odprava smrtnih kazni za zločince. Za zadevno zakonodajo se trudijo v mnogih deželah, ker hočejo biti humanisti. Istočasno pa zagovorniki teze in parlamenti sprejemajo zakone o splavu. Celotna mednarodne

statistike in ustanove priznavajo za napredne dežele le tiste, ki imajo že sprejeto zakonodajo o omejevanju rojstev in splavu. Priče smo veliki zmešnjavi v človeških glavah: zločincu, ki je povzročil veliko gorja, obrambo in življenje, nedolžnemu otroku — smrt.

Tudi splav, umor nerojenega, je že dolgo prisoten v človeški družbi. Posluževali so se ga bogati in revni, eni so se zločina zavedali, drugi ne. Vse je šlo skoraj neopazeno skozi življenje. Problem zavzame širši obseg v preteklem stoletju in se spremeni v kugo v naših dneh.

Vzroke, da se je kuga tako razpasla, je iskati v razbrzdani spolnosti, ki išče užitke, a se hoče iznebiti posledic, v nespoštovanju božjih in naravnih zakonov ter v opuščanju življenja po veri. Zločinci iščejo zatočišče v neveri, ki naj bi jim pomagala zatreti glas vesti. Krivdo nosijo tudi teoretiki izrednega naraščanja prebivalstva ali demografske eksplozije, ki trdijo, da je zemlja že preobljudena, zato priporočajo kontrolo in omejevanje rojstev, kar se v praksi uresničuje v umorih nerojenih. Ne uporabijo pa svojih talentov za pravično ureditev družbe, za uresničitev socialne pravičnosti.

Zakonodaja o splavu, razprave v zakonodajnih zbornicah in zadevni zapisniki ter knjižne izdaje zagovornikov splava predstavljajo drugo vrsto kulture zločina. Ta kultura hoče dvigniti visoko zastavo

človekove osebne svobode in svobodne volje. Toda nočejo priznati, da gre pri svobodni odločitvi za splav za dejanje umora, za zločin.

Preseneča in pretresa, da je ta kultura umora že globoko prodrla v najširše plasti ljudstva. V Italiji je v maju 1981 v referendumu večina glasovala za splav. Nihče ni tega pričakoval, eni iz razloga, da je Italija katoliška dežela, drugi pa so sklepali iz dejstev, da Italijani visoko cenijo življenje in se

izogibajo postaviti ga v nevarnost. Preseneča, da tudi v deželah, kjer še splav ni uzakonjen, obstaja enako število splavov kot rojstev, a zločina nihče ne preganja. Ker ni tožnika, ni sodnika, glasovi in obtožbe umorjenih so neme. Ta politika pomeni dvoličnost oblastnikov in zakonodajalcev, ker nočejo spora s Cerkvijo in tudi ne zamerre pri nosilcih sekularizirane kulture in civilizacije.

August Horvat

Razprava ni pojasnila ničesar

Sredstva obveščanja po vsem svetu so z velikim zanimanjem spremljala sodno obravnavo proti atentatorju na papeža Turku Mohamedu Aliju Agci. Opazovalcem je bilo vnaprej skoraj popolnoma jasno, da zločinca čaka dosmrtna ječa, ki je v sosednji Italiji najvišja možna kazen, zato pa jih je toliko bolj zanimalo, kaj je preiskava odkrila o ozadjih atentata na papeža. Različna dejstvo so namreč vedno bolj zgovorno govorila v prid mnenju, da napadalec ni bil sam, temveč so bili za njim močni posamezniki ali skupine, ki jim papeževa dejavnost ni šla v račun.

Sodni proces pa je zastran pojasnjevanja teh okoliščin popolnoma razočaral. Edini, ki je lahko zadovoljen z izidom, je namreč le obsojenec. Kakor se to na prvi pogled zdi smešno, pa bo najbrž le držalo. Ali Agca je bil namreč v

Turčiji že obsojen na smrt in dosmrtna ječa, ki mu jo je dosodilo italijansko sodišče, mu je le pomagala, da je izmaknil glavo iz zanke turškega pravosodja.

Časopisi so še sedaj, nekaj tednov po obsodbi, polni komentarjev, ki izražajo očitno nezadovoljstvo nad procesom. Predvsem je razočarala naglica, s katero so se sodniki trudili čimprej skleniti primer. Zdelo se je, da so vse skupaj opravili z levo roko. Posebej so opazovalci očitali preiskavi, da se ji ni zdelo vredno obtoženca podvreči niti psihiatrični preiskavi. Tako na hitro opravljen posel seveda ni mogel povedati ničesar o ozadjih atentata in o morebitnih napadalčevih sodelavcih. Italijanski časopisi pišejo te dni, da vlada tudi v vatikanskih krogih nezadovoljstvo. Za zidovi apostolske palače naj bi namreč vladalo splošno

prepričanje, da je atentat na papeža delo mednarodne zarote. Nekateri opazovalci gredo še korak dalje. Prepričani so, naj bi apostolski sedež imel nedvoumne dokaze, ki naj bi izvirali iz diplomatskih krogov.

Takoj po končani sodni razpravi je „Osservatore romano“ pisal o skritih vezeh, „ki jih opaziš, čeprav jih često ne moreš dokazati“. Še nekaj drugih dejstev navaja časnikarje k sklepanju, da so v Vatikanu celo vedeli, da se nekaj pripravlja. Seveda pa je nemogoče reči, kako točno so bili obveščeni. Zanimiv je papežev govor švicarskim gardistom 6. maja letos, se pravi samo teden dni pred atentatom. Med drugim je svojim gardistom povedal tudi tole: „Prosimo Gospoda, da bi se nasilje in fanatizem na daleč izognila vatikanskim zidovom.“ Te besede bi lahko povedal tudi množici na trgu, zanimivo pa je, da jih je namenil svojim varnostnikom. Ker je znano, da papež temeljito pretehta vsako besedo, ki jo pove v javnosti, ima ta izjava toliko večjo težo.

Poročali smo že o govoru, ki ga je imel vatikanski državni tajnik kardinal Casaroli pri maši na praznik apostolskih prvakov sv. Petra in Pavla. Takrat je govoril „o srcih, v katerih je sovraštvo in ki so oborožila sovražno roko, da je ranila papeža“. Ali je hotel v uglajeni diplomatski govorici opozoriti na dejstva, ki so njemu čisto jasna?

Vatikansko razočaranje, ker sodni proces ni razjasnil ozadja atentata, je poudaril tudi poljski primas Glemp na tiskovni konferenci. — Rekel je, da so nezadovoljni, ker še vedno ni jasno, kdo stoji za človekom, ki je dvignil roko na papeža. Ko ga je neki časnikar vprašal, ali bi ukaz utegnil priti z Vzhoda, se je nadškof nasmehnil in dejal: „Lahko bi prišel tudi z Juga.“ Časnikarji so seveda takoj sklepali, da je pri tem mislil na čisto določenega severnoafriškega polkovnika (Gadafija).

Ręsni italijanski dnevnik La Stampa piše, da o zaroti ni nobene dvoma. Aliju Agci naj bi pomagali iz turškega zapora z določenim namenom. Časopis piše, da so mu bili vedno za petami zaradi nadziranja in pomoči v potrebi. Iz vrste slik prejšnjih avdienc je razvidno, da je bil Ali Agca večkrat zelo blizu papeža in je očitno iskal priložnosti za atentat. Zakaj je čakal ravno na 13. maj? Ali si je nameraval premisliti in so ga ljudje iz ozadja prisilili k dejanju? Ali je bil atentat v zvezi z referendumom v Italiji?

Vse skupaj pa dobiva še večjo težo, ker se je atentator znašel v zapleteni igri koristi velikih sil. Cela vrsta zahodnih časnikov je prepričana, da je v ozadju del sovjetske obveščevalne službe, ki je sodelovala z nekaterimi turškimi levičarskimi krogi z namenom, da bi Turčijo izvlekli iz pakta NATO in jo preusmerili v vzhodni blok. Podobno meni tudi del turškega

tiska, ki je ogorčen nad rimskim procesom. Časnikarji že ves čas ponavljajo, da morilec ni osamljen terorist in da je treba nujno poiskati njegove zveze. Veliko je tudi ugibanj v zvezi z njegovim urjenjem v nekaterih taboriščih na Bližnjem vzhodu, kar povezuje z levimi skrajneži med Palestinci.

Po drugi strani pa je izredno zanimiv članek v reviji Sovjetska zveza danes, ki jo izdaja sovjetsko veleposlaništvo v Rimu. V diplomatskih krogih v Vatikanu je ta objava izzvala živahne komentarje, zlasti pa ugibanja, s kakšnim namenom je sovjetsko veleposlaništvo objavilo tisti članek. Gre namreč za ponatis članka iz revije Novosti, ki je že pri prvi objavi zbudil negotovanje zaradi nekaterih očitnih neresnic. Krivdo in neposredno pobudo za atentat na papeža članek pripisuje Združenim državam in Izraelu. Svojo trditev pojasnjuje z nekaterimi znanimi stališči Janeza Pavla II., ki niso po volji niti Ameriki niti Izraelu. Tako naj bi papež osebnemu odposlancu ameriškega predsednika odločno priporočil, naj preneha oboroževalno tekmo in se loti poganjanj. Izraelce pa naj bi vznemirili vatikanski stiki s palestinskim osvobodilnim gibanjem.

Kakorkoli že, vsaka stran bi iz tega žalostnega dogodka rada potegnila kar največ koristi. Kje je resnica? Zaenkrat je vse skupaj še vedno zavito v gosto temo. Nejasen je tudi razlog, zakaj se je italijanskemu sodstvu tako mudilo s pro-

MOLITVENI NAMEN ZA OKTOBER

SPLOŠNI: Da bi skupna molitev bolj in bolj krepila povezanost vernih družin.

MISIJSKI: Da bi se vse krajevne Cerkve vključile v evangelizacijo vseh ostalih krajev sveta.

ZA NOVEMBER

SPLOŠNI: Za umirajoče in za tiste, ki jim strežejo.

MISIJSKI: Za Cerkev v sredozemskih predelih Afrike.

cesom. Morda so se še preveč živo spominjali pravih diplomatskih incidentov, ko je pred časom predsednik republike Pertini govoril o nekaterih središčih mednarodnega terorizma. Roke pravice pa ne bi smel ustaviti niti strah pred političnimi zapletmi.

Vse skupaj ponovno potrjuje domnevo o mednarodni zaroti. Kakšne barve je bila ta zarota, najbrž ne bo lahko ugotoviti, ko se v zadnjem času bratijo teroristi vseh mogočih barv in predznakov. Vsekakor pa so strelili na Trgu sv. Petra vznemirljiv poziv vsem tistim, ki vodijo človeštvo, da se morajo enkrat odločno spogledati s pojavom terorizma in mu napraviti konec. Sicer bi utegnili postati resnica hudo črnogleda ugotovitev, da se je s terorizmom praktično že začela — tretja svetovna vojna.

Mučeništvo albanske Cerkve

Ko se je sv. oče Janez Pavel II. mudil lani v Otrantu, je ves svet opozoril na mučeništvo preganjanih kristjanov v Albaniji. Imenoval jih je „herojske“ kristjane. Dogodki po letu 1945, ko so komunisti prišli na oblast, so nekaj enkratnega v novejši cerkveni zgodovini in jim ni najti primere v preganjanju Cerkve v drugih veri sovražnih državah.

Kajti medtem ko so drugi ateistični režimi — vseeno kakšne politične usmeritve — vsaj na papirju zagotovili versko svobodo in vnesli ustrezna določila v svoje ustave, velja v Albaniji vera za „iztrebljeno“. Pótem, ko je partijski voditelj Enver Hoxha sprožil leta 1967 štartni strel za — kot se je uradno reklo — „dokončno odstranitev religije“ v Albaniji, so bila vsa svetišča v deželi zaprta, opustošena ali določena v druge namene. Šlo je za vsa 2.168 cerkva, mošej, samostanov ali drugih verskih ustanov, ki so bile takrat razdejane, oziroma spremenjene v muzeje, mladinske klube, kulturna središča, skladišča in delavnice. Duhovnikom vseh verskih skupnosti je bilo nadaljnje opravljanje njihove duhovniške službe prepovedano.

Nekaj mesecev potem, ko so zaprli svetišča, so v Albaniji odpravili vse zakone, ki so dotlej urejali položaj verskih skupnosti. S tem naj bi bilo dokazano, da so ver-

ske skupnosti v Albaniji prenehale obstajati.

Dejansko je od takrat vsaka skupnostna oblika verskega življenja postala nemogoča. Vse verske skupnosti kakor tudi prakticiranje vere je bilo z dekreti prepovedano, in tisk je oznanjal, da je „pod blestečim vodstvom partije in tovariša Enverja Hoxhe albanska mladina ustvarila prvo ateistično državo na svetu.“

Končno je bila pred štirimi leti v Albaniji uvedena „prva popolna socialistična ustava v Evropi.“ V uvodu k tej ustavi, s katero se je Albanija tudi uradno razglasila za „ateistično državo“, je vsakomur naložena dolžnost, da se bori proti „reakciji“ in pod tem razume režim tudi vero.

Že proslavljano iztrebljenje vere pa se je pokazalo težavnejše, kot je režim pričakoval. Prebivalstvo je na skrivaj ostalo dalje pri svojem verskem prepričanju. Po poročilih, ki so prispela na Zahod, se tajno delijo zakramenti, in na pokopališčih, v zasebnih hišah ali na odmaknjenih krajih v hribih se od časa do časa zbirajo verniki z duhovnikom k mašnemu obredu. Vsaj en del še živčih duhovnikov v Albaniji opravlja v vsej tihoti dušno pastirstvo, čeprav so za primer odkritja določene hude kazni. Kljub neprodušni zaprtosti in kljub uradnemu molčanju

o takšnih primerih" so vendar na Zahodu vedno znova zvedeli za procese in obsodbe duhovnikov.

Albanski tisk kot tudi politični funkcionarji pa sedaj priznavajo, da „iztrebljenje religije“ še ni pokazalo zaželenih uspehov. Slišati je bilo tožbe, da „verski oznanjevalci še vedno živijo in postajajo na različne nove in stare načine aktivni.“ Deli prebivalstva — so pisali časopisi — gojijo versko tradicijo, praznujejo krščanske oziroma muslimanske praznike in pod krinko družinskih izletov prirejajo celo romanja. Še vedno se na skrivaj širijo verske publikacije, in „nekdanji duhovniki“ obiskujejo hiše in druž-

ne. Številni albanski državljani poskušajo, deloma celo v skupinah, sprejemati vatikanske radijske oddaje ali verske oddaje drugih postaj. Pri tem se ti „verski relikti“ nika- kor ne omejujejo samo na starejše ljudi, temveč tudi na mlajše.

Enver Hoxha sam je ugotovil v govoru pred kongresom albanske demokratične fronte: „Napačno je trditi, da vera pomeni samo cerkev, mošejo, duhovnika, ikono itd. in da če to izgine, religija in njen vpliv na ljudi prav tako avtomatično izgine. Boj proti verskemu razpoloženju, ki je globoko zasidrano v zavesti ljudstva, še ni zaključen. To je dolg, zapleten in žilav boj.“

30 let brez duhovnika

Pričevanje o zvestobi vietnamskih katoličanov

V hribih trdo preskušane Vietnama živijo katoličani, ki že 30 let niso videli katoliškega duhovnika. Eno izmed družin, ki se je umaknila v osamljeno koč v hribih zato, da bi mogla živeti po svoji veri, je obiskal njihov sorodnik, ki bi mu lahko z vso pravico rekli „laiški misijonar“. Sam pripoveduje: Do solz me je ganil trenutek, ko sem se srečal z mamo, sedaj globoko sklonjeno k zemlji, včasih pa je bila pokončna in močna. Srečal sem tudi očeta, oba sva od sreče jokala.

Novica o mojem prihodu se je hitro razširila med ljudmi daleč naokoli. Vsi so me hoteli videti, bili

smo srečni. Pogovarjali smo se, včasih pa je bil molk še zgovornejši.

S seboj sem prinesel nekaj hostij. Prosil sem Jezusa, naj govori z mojimi usti, saj sem slutil, na koliko vprašanj bo treba odgovoriti in ljudem tudi pojasniti, kaj je hotel zadnji koncil, kako se obnavlja Cerkev, kako je treba razumeti evangelij. Vse jih je zanimalo. Dnevi so bili prekratki.

Bližal se je dan dušne priprave. Mnogi so se udeležili spravne pobožnosti, polni globoke vere in velike skesanosti.

Nekateri niso izpolnjevali božje zapovedi, drugi zapovedi Cerkve,

med seboj so se obtoževali. Eno pa je gotovo: vsi se iskali Boga, vsi hrepeneli po dušnem miru, ki ga Bog daje vsakomur, če ga le zaupno prosi. Koliko bi moral povedati o teh duhovnih pogovorih; če pa so duše odprte, besede že niso več pomembne. Kar čutil sem, kako se je **upanje** začelo prebujati v njihovih dušah, kako je bila vera vedno bolj živa in ljubezen bolj in bolj goreča. Naeslednji dan je bil obred sprave. Ker med nami ni bilo duhovnika, smo toliko bolj zajemali iz evangelija, ki nam je odkrival neizmerno božjo dobroto in brezmejno usmiljenje. Vsem nam je šlo za to, da obudimo iz vsega srca dejanje popolne ljubezni in pridobimo popolno odpustanje. Božje usmiljenje je storilo svoje. Zopet so našli Boga, zopet so našli sebe. Med seboj so se spravili. Kako so hrepeneli, da bi doživeli še naslednji dan, „dan vseh dni,“ ko se bodo srečali z Bogom: trideset let že niso bili pri obhajilu! Njihovih čustev ne znam popisati.

Že navsezgodaj so bili vsi zbrani, da bi skupaj molili, vsak po svoje, vmes pa so molčali. Goreče so se pripravljali, da bi sprejeli Jezusa. Ko sem jim delil majhne koščke hostij, sem jokal od sreče. Posebno sem bil ganjen, da je moj najmlajši brat, star 40 let, hotel prejeti prvo sveto obhajilo. Sreča je žarela iz njihovih obrazov, veselje, ki ga ni mogoče izreči.

Ene mojih sestra ni bilo zraven. Šli so jo obvestit o mojem prihodu, naslednji dan je prišla z možem med nas. Tudi ta dva želita prejeti sveto obhajilo. Nimam nič več hostij. Pri-

hranil sem čisto majhen košček svete hostije, da bi nam pomenila Boga med nami in da bi jo mogli častiti. Ker pa je bila med nami tudi slepa žena, ki si je zelo želela obhajila, sem ta košček podelil njej. Vse obhajilo je razdeljeno, kaj sedaj? Tedaj smo rekli, da bomo pripravili „duhovno obhajilo“, ki more vsem koristiti in jim posredovati božjo milost. Vsi so se v to vdali in ostali v božjem miru.

Naslednji dan je prinesel novo preizkušnjo. K meni je prišel sorodnik, star 40 let, ki ga še nikoli nisem videl. Spremljala ga je žena. Rekel mi je: „Srečen sem, da te vidim, želim pa samo eno stvar — ‚mir duše‘. To pa na vsak način. Ti nam moraš pri tem pomagati. S tvojo pomočjo bomo našli ta ‚mir‘.“

Potem sem dolge ure poslušal na toliko načinov izraženo človeško bednost in bedo. Nisem si mogel misliti, kako so zdelovali te dobre ljudi in so jih skoro prepričali, da sile sveta premagajo vsemogočnega Boga. Poslušal sem, kaj vse bi moralo slediti iz take misli. Tako je bilo strašno, da sem se čutil utrujenega in izčrpanega. Izmaknil sem se z izgovorom, da grem molit.

Ko v tej svoji slabosti nisem več vedel, kaj bi storil, kaj govoril, sem prosil Jezusa Kristusa, naj on govori po mojih ustih, češ, da ga ta srca neprestano iščejo, in naj jim da mir duše, po katerem tako zelo hrepenijo. Kakšne pol ure pozneje sem se vrnil z novimi močmi in jim rekel: Bog spoštuje človeško svobodo, božje usmiljenje je neizmerno in more odrešiti od vse človeške bede,

njegova dobrota je brezmejna. Vedno sem se skliceval na evangelij. Ko so bili razsvetljeni v svojih mislih, so se na vsak način hoteli spovedati in so prosili, naj jim dam odvezo. Ker nisem mogel, sem jim razložil, kaj je to popolno kesanje in kakšni so njegovi učinki za skesano dušo.

Do večera so — hvala Bogu — našli mir, ki so ga njihove duše tako iskale. Sedaj so hoteli še obhajilo. Žal ni bilo več posvečenih hostij. Tedaj smo skupno prejeli „duhovno sveto obhajilo“. Srečni so se vračali domov, saj jih je sam Bog okrepil in jim dajal moči. Pozneje so prišli spet drugi, ki so želeli prejeti sveto obhajilo, katerega moč so vidno potrebovali za svoje duše. Naslednji dan, bolj miren, so se zahvaljevali obenem z mojimi dobrimi starši in sorodniki.

Zopet je prišel od daleč sorodnik s svojo ženo in me je prosil za duhovno pomoč. Ne morete si misliti, kako so vsi zmedeni. Zopet sem jih cele ure poslušal. Kako mi je bilo hudo, da jim nisem mogel prinesiti luči in miru kot duhovnik. Rekel sem jim, naj se malo spočijejo, sam pa sem šel v samoto molit in prosit Gospoda, da bi mogel biti orodje njegovih rok in naj njegova milost napolni njihova srca. Tudi stric in teta sta poslušala evangelijske besede in mojo razlago. Kako zelo si ljudje želijo duhovnika. Mogoče bo le kdo prišel in jim rekel: „Upajte, zaupajte.“ Želeli so si rožnih vencev, svetinjc, svetih podob, blagoslovljene vode. Kar sem imel, sem hitro razdelil.

Zadnjih deset dni sem se pogo-

varjal predvsem s starši. Veseli so bili pogovora, še bolj pa molitev, s katerimi so se hoteli pripravljati na „veliko potovanje“, v nebesa. To so dnevi, katerih pomena ni mogoče izraziti. Naše navade zahtevajo, da je obleka za pogreb že v naprej pripravljena. Bil sem srečen, da sem jim mogel napraviti to veselje.

Dnevi so hitro minevali, treba se je bilo pripraviti na odhod. Zbogom, draga mama! Zbogom, dragi oče! V nebesih se bomo gotovo videli, za srečanje tukaj pa ne moremo vedeti. Več sorodnikov in prijateljev je hotelo iti z menoj. V mestu sem našel postarano sestro, ki me je pred štiridesetimi leti pripravila za prvo sveto obhajilo. Ima vnuka, ki se ni poročil, upa, da bo morda kdaj duhovnik.

Kako je bilo med domačimi prijetno, ne bom nikoli pozabil.

Ker mi je bilo dano, da sem še kdaj na razne kraje nesel sveto obhajilo, me je bolj osrečevalo kot karkoli drugega. Čutil sem se kakor Jezus sredi nazareške revščine, vesel, da imam le to, kar je potrebno, da živim preprosto življenje s svojimi in da spim samo na slami.

Rad bi postal duhovnik, svet duhovnik, da bi mogel Bogu približati te dobre duše, ki so žejne Boga, a ga morajo tako dolgo časa čakati. Ti ljudje so zapustili udobno življenje in zbežali daleč proč samo zato, da so ohranili dragoceni dar vere. Meni pa bo globoko v duši ostal spomin na njihovo spravo z Bogom. Prosim vas, molite za vse, da bodo vztrajali do konca.

Premalo študijskih mest za bogoslovce v S. Z.

V SZ se vedno več mladih pravoslavni kristjanov odloča za vstop v pravoslavna semenišča. Toda ta zaradi omejenega števila razpoložljivih študijskih mest ne morejo ugoditi vsem prosilcem. Zato so voditelji ruske pravoslavne Cerkve pogosto prisiljeni, da primerno poučene in vzgojene kandidate za duhovniški poklic posvečajo tudi zunaj semenišč v njihovih župnijah.

Metropolit Minska Filaret, ki je ob obisku v Londonu izrekel gornje ugotovitve, je povedal, da pri njih župnije ali duhovniki predlagajo primerne kandidate za duhovništvo. Škofje najprej preskusijo njihovo osnovno teološko in versko znanje, nato jih posvetijo v diakone. Bodočim duhovnikom priporočijo, naj nadaljujejo študij na moskovski teološki akademiji. Toda ta sprejme lahko le določeno število prosilcev (število prostih študijskih mest določijo državne oblasti. Pravoslavna Cerkev je sicer zaprosila za večje število študijskih mest, toda dosedaj oblasti še niso pozitivno odgovorile na njeno prošnjo). Lani so od petnajstih prosilcev iz beloruske eparhije sprejeli le pet.

Tudi nadškof Krizostom iz Kurška je ob obisku v ZDA kardinalu Krolu potožil o težavah ruskih pravoslavnih šol. Tako na moskovski pravoslavni teološki akademiji prosijo za eno prosto študijsko mesto štirje kandidati. Sedaj je v treh malih semeniščih in dveh teoloških akademijah vpisanih okoli 2000 študentov teologije, od tega jih 1100

nadaljuje študije. Ker v SZ primanjkuje duhovnikov, je nadškof Krizostom v svoji eparhiji v zadnjih šestih letih posvetil 150 novih duhovnikov, ki so morali nato svoje teološko znanje ustrezno izpopolniti.

Krizostom je poudaril, da so Rusi tesno povezani z rusko pravoslavno Cerkvijo. Osebo meni, da je v SZ okoli 30 do 40 milijonov pravoslavni vernikov. Obisk maše tudi v zadnjem času ne pojenjuje, pri mladih celo opazno narašča. Da se Rusi vedno bolj zanimajo za verska vprašanja, dokazuje tudi dejstvo, da so pri njih v zadnjem času zgradili ali ponovno odprli več svetišč v različnih delih dežele.

Tudi metropolit Filaret je podčrtal povezanost Rusov s pravoslavno Cerkvijo in spomnil na številne krste in spominske maše, za katere prosijo. Sovjetske oblasti skušajo z zakonskimi določili omejiti delovanje pravoslavne Cerkve. Kljub tem neugodnostim pa si ta Cerkev po najboljših močeh prizadeva, da bi boljše izkoristila dane možnosti za oznanjevanje Kristusove blagovesti. Pri tem ji poleg duhovnikov pomagajo zlasti starši, ki zavzeto skrbijo za versko vzgojo otrok.

Duhovne vaje za dekleta

V zavodu Marije Pomočnice v San Miguelu so bile duhovne vaje za dekleta od petka 14. avgusta zvečer do nedelje 16. avgusta popoldne. Duhovne vaje je delalo 84 deklet. Vodil jih je p. dr. Lojze Kukovica.

PADEC, ZAZNAN OD VSEH POTRESOMEROV

Dogma — ta beseda izziva v nas, sinovih 20. stoletja, refleksi, ki spominja na seganje po revoluciji. Za moderno pamet ima kar kriminalen prizvok. Beseda dogma je danes več ali manj soznač-

nica za intelektualno posilstvo: nekakšen koncentrat vsega manjvrednega, kar je moderni Prometej vrgel enkrat za vselej čez krov, na svoji zmagoslavni plovbi na obalo brez Boga.

Dejansko ni dogma nič drugega kot dejstvo, kateremu je iz utemeljenih razlogov verjeti, tudi če presega zmogljivost našega uma.

Vendar je med temi zloglasnimi krščanskimi dogmami vsaj ena, za katero zadostuje sam domet našega nosu.

Obstaja dogma, ki se nam vsiljuje v nos, v oči in v ušesa: dogma, za katero um ni niti potreben. Dogma, ob katero se tako rekoč neprestano zadevamo z glavo in z laktmi. Dogma, s katero se dan na dan dobesedno pririvamo, loveč sapo v življenjskem boju. Dogma, od katere sopemo in krvavimo. Dogma, za katero ni treba dokaza, ker tičimo v njej do vratu, od našega prvega otroškega joka tja do našega zadnjega poraženega vzdihljaja. Dogma, ki ni dogma. Ki je evidenca, če je sploh kaj pod soncem evidentno.

Če kaj na tem božjem svetu res ne potrebuje dokazovanja, je človekova temeljna nepotešenost na tem planetu. To njegovo nepomirljivo iskanje manj strpinčene lege na trnovem ležišču, na kate-

rem mu je postlano. Njegova tragična razhajkanost v pragozdu u-sode. Njegov tisočkrat zastavljen poskus, da se prebije nekam, kjer mu bo manj sile, če to že ne bo popolna pomirjenost, če to že ravno ne bo paradíž na zemlji. Da se iz telesne krhkosti prebije v zdravje, iz spoznavne teme v razvidnost nad seboj in nad stvarstvom, iz čustvene razbičanosti v harmonijo življenjskega občutja, iz družbene džungle v novo mesto pravice, iz moreče enoličnosti v zanosno novost, iz teme k luči, iz carstva nujnosti v carstvo svobode...

Če je kaj pod zvezdami evidentno, je prav ta zavest, da s človekom na zemlji ni tako, kakor bi moralo biti, da je z njim v osnovi nekaj narobe, da je vmes neko osnovno umanjkanje, recimo kar neki faliment.

Tega občutja ti niti ni treba iskati recimo v živalski degradaciji kakega modernega „sluma“, na dolgem duhomornem hodniku kake bolnišnice ali v pogrebnem sprevodu za tragično preminulim mladim življenjem. Kaj šele tam, kjer človeška tragičnost prihaja do pošastnih razsežnosti, kakor na primer v strelskih jarkih Verduna, za naelektreno žičnato ograjo Auschwitza ali v pepelu Hirošime. Da se tega občutja najveš do sitega, ti je dovolj samó živeti s kolikor toliko odprtimi očmi, kjerkoli, kakorkoli.

Dovolj je že, da na primer prisluhneš tistemu delu življenjske-

ga romana, ki se odvija v bloku, v katerem stanuješ: otrok, ki pade čez balkon, bolnica, ki že leta ne more iz sobe, vsakovečerni zmerjalni program pri sosedih, bojno stanje celotnega bloka z gospodarjem v zadevi kurjave. Nekaj falimentarnega je v zraku, nekaj je narobe, od obratovanja teles do obratovanja radiatorjev. Toda ali ti je sploh treba na stežaj odpirati oči in ušesa, da zaznaš to temeljno nadležnost, ta nered, to nesrečo pri korenini stvari?

Kar zabij oknice na svojem samotnem stolpu, odločen za vzvišeno osamitev! Tudi če si stoodstotno zdrav, preži nate sto različnih mogočosti, da v hipu skaliho tvojo organsko harmonijo. A najmanj, kar te v vsakem primeru doleti, je to, da te je vsak dan manj: manj v srcu in zobeh in v spolu. Recimo, da je to ginevanje naravno. Ti je naravno tudi to, da te celó sredi zanosnega življenjskega ritma zaskočijo trudnost, obup, gnus? Da na koncu vidiš le jamo in nekaj indiferentnega plevela nad njo, pa delaj karkoli, dosezi karkoli?

V našem življenjskem občutju je neka načetost. Sad življenja je v jedru nagnit. Človek je bil za nekaj ogoljufan. V zemljo so se vkrtila semena prekletstva. Umetnost te na koncu pusti suhih ust. Znanost te na koncu napoji z mehurji. Revolucije te na koncu zapovrstjo razočarajo. Včasih ti je žal, da se je iz začetne megle-nice sploh izcimil sferoid, ki te

skoraj ne poji z drugim kakor z življenjagnusom.

Tu res ni treba kakšne dogme, da bi morali verjeti v bistveno nepotešenost, če že ne v falimentarnost človeškega položaja.

Izvirni greh je evidenca.

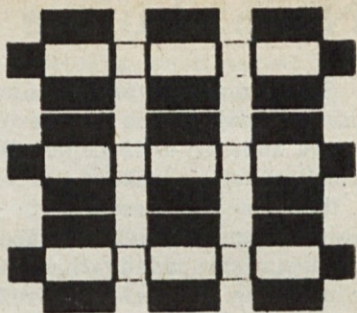
Zemlja v svojih plasteh in naše lastne kosti še pobrnevajo od Padca.

Vse naše bitje nam govori, da to ne more biti naš izvirni položaj. Vmes je moral biti neki usoden zapletljaj. Od nekod smo morali treščiti sem, tako nabiti s slo po neskončnem, obenem pa tako nepomagljivi, da se ne moremo znebiti niti prehlada. Tako polni sle po reševanju človeštva, obenem pa divji na sopotnika, ki nas je prehitel na sedežu v natrpanem avtobusu. Tako nori na lepoto stvarstva, obenem pa molilci garaž. Tako polni sle po nesmrtnosti, obenem pa na večer tako hvaležni postelji, da nas za nekaj ur odtrže vsemu.

Treščiti smo morali od nekod, kdove odkod.

More biti kaj manj apriorističnega, kaj bolj objektivnega in izkustvenega kakor izhodišče, ki ga v človekovi avanturi vidi krščanstvo, ko trdi, da je človek padla kreature?

Svetovna poezija vsa brni od tega padca. Dovolj se je samó skloniti na črtež tega najsubtilnejšega od vseh potresomerov. Od vsega začetka je poezija ena sama registracija Padca in en sam klic po Odrešenju. Poezija je en

sam odmev izvirnega greha. Ni ga poeta brez te rane.

Za Homerja je človek list, ki se obleti v temo Hada. Za Hesioda sta zemlja in morje polna gorja. Za Sofokla je največji dobiček ne biti rojen. Za Vergila je zemlja umesena s solzami. Za Danteja je zemlja gredica, od katere blaznimo. Za Shakespeara je življenje blazna pripoved pijanca. Za Leopardija je rojstni dan katastrofalen dan. Za Baudelaira je civilizacija en sam odkup od izvirnega greha.

Za Prešerna je življenje ječa. Za Jenka je človekova usoda dih. Gregorčič prosi Stvarnika, naj iz njegovega pepela ustvari karkoli, samó človeka ne. Župančič vidi razpoko, ki gre počez čez svet. Kette ne privoščí ljubljenu očetu, da bi vstal iz groba. Muřn vidi senco, ki od mračne čarovnice lega nad svet.

Da niti ne govorimo o moder- ni poeziji, ki je njen potresomer enostavno zblaznel v en sam kaos čustva in oblike. Naj omenimo samo Daneta Zajca, ki mu je svet stvarstvo norosti. (Bo še)

Nova družina v novem času

Sodobna družba se močno spreminja. Z njo pa se nehote spreminja tudi osnovna celica človeške družbe — družina.

Nekateri sploh menijo, da gre do spremembe sodobne družbe naravnost v propad družine. Govorijo o krizi in razkroju družine, češ da bo prihodnja poatomska in uradniška ali celo kibernetična družba družini vzela vse njene dosedanje funkcije in bo tako konec družinskega življenja. Pri tem se sklicujejo še na to, da pomeni družina s svojim družinskim življenjem kljub vsem dobrinam, ki jih daje, za moderne človeka vendarle oviro in obremenitev na poti v široki svet, kjer naj bi razvil vse svoje ustvarjalne sile in uresničeval visoko leteče načrte.

Na videz gre razvoj družbe res v podobno smer.

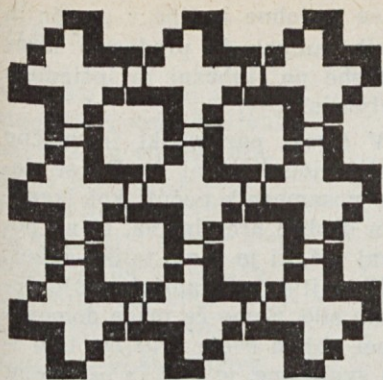
Sodobni človek je namreč iz desetletja v desetletje vedno bolj institucionaliziran, se pravi, včlenjen v razne institucije ali ustanove, organizacije, društva in podjetja; vsakdo nosi v žepu kar več članskih izkaznic. Posledica teh številnih udeležb in članstev je v tem, da je nehote zmeraj manj član prvotne naravne družbe, svoje družine. Zmeraj več je krogov, v katerih živi; zato pa vedno bolj zbledava prvotni naravni življenjski krog — družina.

Razen tega je sodobni človek vedno bolj socializiran, se pravi, zmeraj bolj je podružabljen, vse to pa celo ne glede na siceršnjo družbeno politično ureditev, v kateri živi. Široka družba, najsi bo to država ali njej podrejene družbene oblike, prevzema vedno več tistih vlog, ki jih je prej imela družina. Z drugimi besedami bi rekli: človek ima zmeraj manj zasebnega družinskega življenja, ker vse njegove funkcije postopno vedno bolj prevzema država po svojih upravnih telesih.

To bi mogli izraziti tudi lepše: široka družba vedno bolj skrbi za človeka in njegovo zasebno življenje; zato vedno bolj prevzema zanj vso tisto skrb, ki jo je imela prej družina.

Država je najprej začela skrbeti za človekovo varnost. Saj zakoličenje meje pred vdorom sovražnikov sodi sploh med prve zunanje znake državnosti. Vojaštvo in uprava javne varnosti vsaj v primitivni državni obliki je že začetno prevzemanje vloge, ki jo mora v primitivnih plemenih brez državne organizacije opravljati družina sama s svojimi poglavarji na čelu.

Izobrazba in za njo še vzgoja sta naslednji stopnji: bolj ko je družba civilizirana, bolj obenem čuti država potrebo, da prevzema v svojo upravo tudi izobraz-

bo in vzgojo državljanov. Posamične družine zahtevam izobrazbe in šolstva, kakršne postavlja razvoj moderne znanosti in kulture, sploh niso več dorasle. Primeri aristokratskih družin, ki so najemale domače učitelje, bi danes docela odpovedali; jih ni več.

Potem je prišlo še zdravstvo. Razvoj bolnišnic in raznih drugih zdravstvenih ustanov ter domov z zdravstveno preventivo (preprečevanjem bolezni) je pristno, izključno pojav, denimo, pridobitev zadnjega časa. Nekdaj je tudi skrb za zdravje bila prepuščena zasebnemu družinskemu življenju in posamezniku v njej. Tu gredo stvari že tako daleč, da je družini ušla v javnost celo tista funkcija, ki se zdi, da je res prvotna in najbolj naravna: rojstvo in smrt njenih članov. Otroci se rodijo v porodnišnicah, stari pa umirajo v bolnišnicah in domovih upokoјencev.

Dalje imamo tu še socialno ali

družbeno skrbstvo, ki si prizadeva zajeti v svoje okrilje posameznika, zasebnika zlasti takrat in tam, kadar in kjer odpovedo vsi življenjski krogi, od družine prek ustanove in podjetij vse do države same. Nihče naj bi ne bil prepuščen samemu sebi in svoji revščini; vsaj tak je cilj teh ustanov, čeprav je še zmeraj odprto vprašanje, koliko ga dosežajo.

Končno pa moramo upoštevati, da tudi človekova delovna sila, s katero si pridobiva vsakdanji kruh in utrjuje svoj življenjski obstoj, zmerom bolj prehaja iz zasebnega družinskega kroga v javnost. Vedno manj je **privatnega** dela, vedno bolj je delo v rokah javnih družbenih podjetij, ne nazadnje države. Sodobnemu človeku ne režeta kruha oče in mati, ampak družba in njeni voditelji. Prav v tej točki pa so teoretiki najprej začutili usodno odtujevanje človeka od narave, od samega sebe.

Z delom pa prehaja iz družine v javno upravo tudi gospodarstvo; saj je delo končno edini vir gospodarske blaginje. Danes nimamo samo borze dela, imamo tudi borze denarja, ki ga noben civiliziran človek več ne skriva v nogavici pod blazino družinske postelje.

Navsezadnje moramo kot poseben dejavnik sredobežne funkcije, ki ljudi odtuja od domače družine, omeniti še bliskovita prometna in občevalna sredstva, po

katerih se ljudje po vsem svetu z lahkotno naglico zbližujejo, tako da je danes že mlad človek kmalu „občan vsega sveta“, se pravi, zgodaj odleti iz domačega družinskega gnezda.

Posledica vsega tega je, da so danes celo člani podeželskih, tudi kmečkih družin le malo doma, še redkeje pa vsi skupaj doma. V glavnem prihajajo domov samo še prenočevat, in še to vsak ob različni uri. In če so vsi skupaj doma, izjemoma kakšni urici, pa prav tako vsi skupaj zrejo drug mimo drugega v neko tretjo stvar, v televizijo, ne da bi čutili pravo potrebo za medsebojni pogovor, ki bi ustvarjal domačnost in toplino.

Smo torej pred propadom družine? Je konec družine?

Ne. Samo drugačna je in manjša je njena vloga. Skoraj vse prejšnje vloge ji je že vzela široka družba. Kaj ji je še ostalo?

Ostala ji je še prvotna naravna vloga: vez medsebojne ljubezni.

Industrializirana družba je hladna. Stroji so brez duše. Družba je brezobzirna. Ob prizadevanju za čim več in čim hitreje so ljudje zajeti v brezobzirno tekmo. Pravo ognjišče zveste in nesebične ljubezni je in ostane še zmeraj le družina, če ne drugače, pa vsaj po prégovoru: „kri ni voda“. Zato danes družina ni v prvi vrsti niti gospodarska niti politična niti stanovsko (razredno) pripadna skupina, kakor je bila na raz-

lične podobne načine v prejšnjih časih, ampak je predvsem izraz potrebe po ljubezni in intimnem življenju.

V široki porabniški in močno institucionalizirani družbi se danes posameznik počuti kot izgubljen drobec brez imena, ki ne pomeni nič, ki je samo toliko dober, kolikor ji daje izrabljati svojo delovno silo. Samo če pride domov v topel objem svoje družine, tam ima svoje ime, je mož in oče, žena in mati, hči in sin, brat ali sestra; tam nekaj pomeni, ve, da ti živijo zanj, on(a) zanje.

Sodobna porabniška družba ljudi utruja. Izzivalna je, človeka tira zmeraj više in hitreje za čim večjo storilnostjo. Človek stoji pod neprestanim živčnim pritiskom, stresom pravimo, zato je nevarnost, da postaja prenapet, naelektren, živčen, nervozen. Ljudje polnijo čakalnice v zdravstvenih domovih predvsem zaradi tega stresa, živčnega pritiska. Raje bi se zatekali, in prej ko slej se bojo zmeraj bolj, ravno v prvotno naravno torišče miru in počitka, v domačo družino, kjer naj bi padla z ramen vsa ihta široke družbe. Družina kot ognjišče medsebojnega razumevanja in pomoči, izmenjave čustev in tolažbe ustvarja še zmeraj najbolj zdravo ozračje za tedenski počitek. Prej ko slej je in ostane zdrava družina naravno ognjišče ljubezni, ki ljudi osrečuje. To ve najbolj tisti, ki jo pogreša.

Anton Trstenjak

OTROK

V blisku ljubezni neviden,
stopil je v vežo življenja,
naelektren od hotenja,
da se razraste v ženi
v kožo in kost in tkivo,
da bi kdaj v šolski klopi
sklanjal, nerazrešljivo
tisočkrat zapleteni
„jaz, mene, meni...“.

Kakor titanček zariva
v služnico miligrame
in drgeta skozi tkiva:
Mamica, misli name!

Mislím, saj mislim nate,
mislim ponoči, ko sanje
v dar mi neso stanovanje,
mislim pri trezni zavesti,
ko me vsakdanja bodočnost
v slehernem hipu priganja:

Liter črnega vina,
vejica rožmarina,
trikrat dnevno po dva kinina.

Mamica, kaj te ni sram!
Vendar, če tiraš me v smrt,
vedi: kot klop sem zažrt,
jaz se ne dam!

Kaj si želiš v svet nadlog,
dete neumno! Tu zunaj
čaka začaran te krog:
misli! in čuti! in dvomi!
ljubi! sovraži! računaj!
in trepetaj pred atomi!
Dete, doklér te še ni,
pametno, mirno umri!

Liter črnega vina,
vejica rožmarina,
trikrat dnevno po dva kinina.
Ampak jaz nočem, jaz nočem,

nočem umreti!
Hočem, stotisočkrat hočem
živeti!

Dete, le kaj bi hodilo na svet?
Glej milijarde teh daljnih zvezd,
dete, prišlo bi samó umret,
smrt je strahoten, brezupen cilj,
ki ga pozna zavest.

Dete, dokler te še ni,
pametno, mirno umri!

Mamica, kaj tu stojiš
in kot v zasmeh ljubezni
gledaš ta zláto-stekleni napis:
Specialist za ženske bolezni.

Mamica, ko me razžre
gumijasti vonj rokavice,
v gnoj brez sledu se utopim.
Mamica, jaz se bojim
britvastega robu
hladne ponikljane žlice.

Kaj se ti ne?
Mamica, pojdi naprej!
Glej,
dvoje ročic že imam,
dvoje nožic že imam,
prstkov deset in še enkrat deset,
ritko in glavico tudi,

srčeca drobni trepet
kmalu te v sreči začudi,
potlej se odebelim,
laske dobim,
v gozdu že čakajo ptički
in v trgovini igračke,
čakajo račke in psički,
dude in prve hlačke,
pojdi, le pojdi od tod,
glej, saj gre noga sama,
glej, saj to težko pot
kmalu konča moj

ma-ma!

Sredi vseмирskih cest,
sredi nemirnih mest,
sredi željá in skrbi
čudež zori.

Skoz medenico,
kot skoz slavolok,
stopil bo v družbo veselih otrok
in dobrih in slabih
ljudi.

Janez Menart

0 pogovornem jeziku

Otroci se radi gugajo. Otrc se rad guncajo. Kupiti moraš še en kilogram črnega kruha. Kup't moraš še eno kilo črnega kruha. Vzemi mali lonec! Vzem ta mal pisker! Si videl Marka? S' vidu Markota? Da, stari je rekel, da je prav. Ja, ta star je reku, da je prou. Prinesi sukanec in nekaj žebļjev! Prnes cvirn in nekaj cvekov!

Stavki na prvem mestu so v knjižnem jeziku, kakršnega imamo v knjigah, na drugem pa so primeri pogovornega jezika. Ponavadi se piše enako. V tem primeru sem namenoma zapisal tako, kot se izgovarja, da bo razlika bolj opazna. Kakšno mesto ima pogóvorni jezik?

Odkar se je izoblikovala knjižna slovenščina, čutimo veliko razliko med njo in navadno govoricó ter narečjem. Zelo težko se je izražati strogo knjižno, celo pri predavanju, če podajamo snov

prosto. Ali se nam ne bi zdelo nekako prisiljeno, nenaravno, morda komu celo spakovanje, ako bi v občevanju s prijatelji uporabljali knjižni jezik, kakršnega smo se naučili v šoli? Zato si izobraženi ljudje pomagajo tako, da opuščajo prevelike narečne posebnosti in jih vsaj deloma nadomeščajo s knjižnimi. Tako pride mo do nekakšne vmesne stopnje. Da bi približali knjižno slovenščino živi govoricí, ne da bi nastala prevelika zmešnjava, so se naši jezikoslovci odločili, da povzdignejo pogovorni jezik na stopnjo knjižnega. Ta sklep je zakonjen v SSKJ. Tako sta **dve vrsti knjižnega jezika: zborni in (splošni) pogovorni.**

Na Slovenskem obstajajo razni pokrajinski pogovorni jeziki (v večjih središčih s širšo okolico). Od teh je najbolj razvit ljubljanski, ker je v glavnem mestu Slovenije največ ljudi pa tudi naj-

več izobražencev. Zato skušajo ljubljanskemu pogovornemu jeziku dati značaj splošnega pogovornega jezika. Po Toporišiču (Slovenska slovnica) velja samo ta (poleg zbornega) za knjižni jezik, medtem ko spadajo pokrajinski pogovorni jeziki skupaj z narečji v neknjižnega.

Pogovorni jezik torej še ni do kraja izoblikovan in predpisan. Največja značilnost je — kakor se vidi tudi iz gornjih primerov — opuščanje nenaglašenih i, u, e, ki se včasih spreminjajo v polglasnik, pa raba raznih besed in oblik, ki so jih doslej „preganjali“.

V uvodnem članku o jeziku je na konca prvega stavka drugega

odstavka pomotoma izpadel vprašaj.

Za zadnjič navedene manj znane besede je morda potrebno pojasnilo. Takle je njihov pomen: **zaslon**=pantalla, **kapálka**=cuentagotas, **montažna hiša**=casa prefabricada, **gréznica**=pozo negro, **jeklénka**=garrafa (rabi se lahko tudi beseda bomba). Pri besedi kapalka se l bere kot l. Tako določa SSKJ, ki je v pisavi in izgovarjavi l šel nazaj k SP 50.

Ker je že zmanjkalo prostora, samo lahka „uganka“ za mlajše: očim, zet, snaha, tast, taščca, svak, svakinja, ujec, ujna, mali bratranec, mali (=mrzli) stric. Kakšen je točen pomen teh besed?

Simon Rajer

Zvonovi zvonijo, premilo pojo...

(Nadaljevanje in konec)

K sv. maši zvoni

Koliko so pri nas doma dali na sv. mašo, se vidi tudi iz tega, ker so zvonovi redno klicali in vabili ljudi k najsvetejšemu opravilu.

Navadne dni sta navadno mali in srednji zvon četrť ure pred začetkom sv. maše vabila, naj se vsaj kdo odzove in gre k delavniški sv. maši.

Ob nedeljah in zapovedanih praznikih pa se je eno uro pred sv. mašo oglasil véliki zvon in dolgo opozarjal, naj se ljudje odpravijo

v cerkev. Ob adventnih zórnica^h pa je tudi pri podružnicah kako uro pred začetkom sv. maše véliki zvon vabil k zorničnim mašam.

Ob nedeljah in praznikih je spet zvonilo z vsemi zvonovi ali pa pritrkavalo k sv. maši četrť ure pred začetkom sv. maše.

Ponekod je bila navada, da je ob delavnikih zvonilo s srednjim zvonom, ob nedeljah in praznikih pa z vélikim zvonom, ko je duhovnik pristopil k oltarju in vsaj pri povzdigovanju dvakrat: pri povzdi-

govanju sv. Hostije in spet pri povzdigovanju presv. Rešnje krvi. Ponekod pa je bilo zvonjenje v začetku sv. maše, pri evangeliju, darovanju, povzdigovanju, sv. obhajilu in zadnjem evangeliju. Tako so ljudje ob delavnikih na polju in pri drugem delu pri domačih opravilih, bolniki na svojih posteljah ter ob nedeljah varuhi doma, ki niso mogli k sv. maši, vedeli ob zvonjenju, kaj se takrat v cerkvi godi. O ljubi stari časi in zgledni krščanski predniki, ki so imeli vero, kaj pomeni najsvetejša skrivnost za dobrega kristjana!

Zvonjenje ob sedmih zjutraj

Navadno je tudi ob sedmih zjutraj zvonilo po župnijskih cerkvah in pri podružnicah, a ne za angelško češčenje. Pri nas vsaj je bilo tako, da smo tedaj zmolili tri očenaše in tri zdravamarije. Pri prvem očenašu smo molili za srečen dan in srečno zadnjo uro, pri drugem za božji blagoslov pri vseh mislih in delih tistega dne, tretji očenaš in zdravamarijo pa smo zmolili v čast Materi božji sedmih žalosti za razširjenje sv. vere, za ponižanje sovražnikov sv. Cerkve in za zedinjenje vseh kristjanov. Stari ljudje so pripovedovali, da ob sedmi uri zjutraj zvoni v zahvalo Bogu in Materi božji za zmago nad Turki, ker so več stoletij napadali kristjane v vzhodni in srednji Evropi, posebno tudi v naših krajih, ropali, požigali, ljudi mučili in morili, zlasti mladino pa

odvajali v globoko Turčijo, o čemer vedo toliko povedati tudi naše slovenske povesti in narodne pesmi. Prelat dr. Vilko Fajdiga v svoji knjigi „Marija v življenju Cerkve“ to pripovedovanje starih ljudi potrjuje, da namreč ob sedmi uri zjutraj zvoni v spomin na zmago nad Turki pri Dunaju leta 1683.

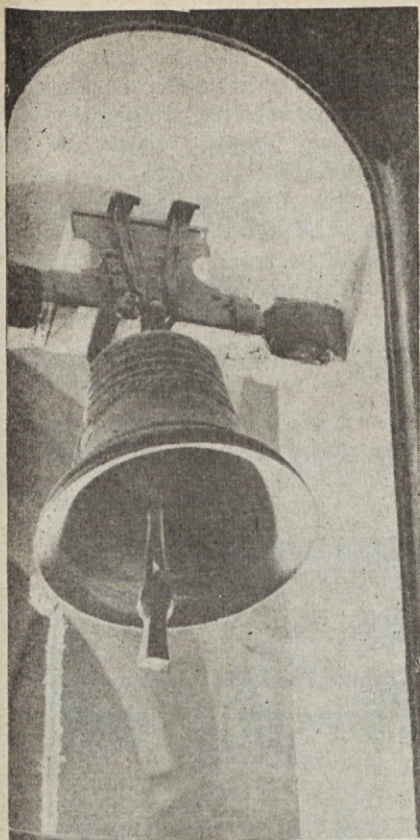
Za duše v vicah in v čast sv. Florijanu

Morda je prav, da omenimo še tole:

Po večernem zvonjenju angelškega češčjenja je navadno najmanjši zvon milo prosil, naj molimo očenaš in zdravamarijo za verne duše v vicah. Potem pa se je oglasil še srednji zvon v čast sv. Florijanu. Ljudje so molili očenaš in zdravamarijo v čast sv. Florijanu, da bi nas obvaroval časnega in večnega ognja.

Z Bogom gredo

Kadar so ljudje prišli klicat župnika ali kaplana, naj gre k bolniku oziroma umirajočemu, se je navadno oglasil veliki zvon. Ljudje, ki so živeli blizu cerkve, so prišli brž v cerkev, da so zapeli kako pesem v čast presv. Rešnjemu telesu in prejeli blagoslov z Najsvetejšim. Majhen zvonček je po poti oznanjal, da gredo gospod „z Bogom“, kot so ljudje rekli, to je, da nesejo sv. obhajilo oziroma sv. Popotnico bolniku oziroma umirajočemu. Če je duhovnik nesel sv.

Popotnico skozi vas, oz. mimo hiš, so ljudje s prižganimi svečami poklekali, da so počastili presv. Rešnje telo. Kjer je bilo zbranih več ljudi, se je duhovnik ustavil in podelil blagoslov s presv. Rešnjim telesom. Navadno je duhovnik molil sv. rožni venec; kjer pa do bolnikove hiše ni bilo tako daleč, so pobožni verniki duhovnika s sv. Popotnico spremljali pojoč pesmi do bolnikovega doma. Posebno ganljivo je bilo ponoči, ker so lju-

dje imeli ne samo prižgane sveče v rokah, ampak so postavljali luči tudi na okna, da je bila vas razsvetljena. Mali zvonček pa je kar naprej oznanjal, da gredo gospod mimo s presv. Rešnjim telesom. To so bili pravzaprav skromni, pa tako ganljivi, majhni vaški evharistični kongresi, ki jih je težko pozabiti.

Kadar gospoda župnika ni bilo doma in se je k umirajočemu mudilo, je cerkovnik kratko pozvonil z velikim zvonom, prenehal in brž spet klical, naj dušni pastir hiti domov, da bo brž nesel sv. Popotnico umirajočemu.

Če je dušnega pastirja vodila pot k bolniku mimo podružnične cerkve, je ponekod tudi tam veliki zvon oznanil, da gospod gredo mimo s sv. Popotnico.

Plat zvona

Kadar se je zgodila kakšna nesreča, kot npr. ob požaru, je v župnijski cerkvi in pri podružnicah bil plat zvona. Zvon ni nihal, ampak kak moški je s kembljem udarjal samo na eno plat zvona.

Ob hudi uri

Poleti so se ljudje na kmetih zelo bali hudih vetrov, neviht, naličov, zlasti pa toče, ki jim lahko uniči poljske pridelke, zlasti žito. Bali so se tudi strele. Ob bližajoči se hudi uri so se oglasili po vseh cerkvah, po dolinah in hribih, zvonovi in zvonili vsevprek in opominjali ljudi, naj zaupno molijo, da

bi jih ljubi Bog obvaroval hude ure. Saj so v poletnih mesecih dušni pastirji pogosto opravljali tudi sv. maše, da bi Bog obvaroval vernike pred hudo uro.

Mrliču zvoni

Smrt vernega kristjana je doma naznanjal ali najmlajši zvon ali pa tako imenovani „navček“ („cingelj“), ki je ponekod visel v najvišji lini skoraj tik pod vrhom zvonika. Če je umrl moški, je zvonil z dvakratnim presledkom, če ženska, z enim presledkom.

Medtem ko je mrlič ležal na mrtvaškem odru, je v župnijski cerkvi ali pa pri podružnici trikrat, vselej po trikrat zvonilo z vsemi zvonovi, če je umrl odrasel vernik; če pa je umrl otrok, pa z dvema zvonovoma.

Prav tako je pogreb spremljalo zvonjenje.

Zvonjenje v spomin Kristusove smrti

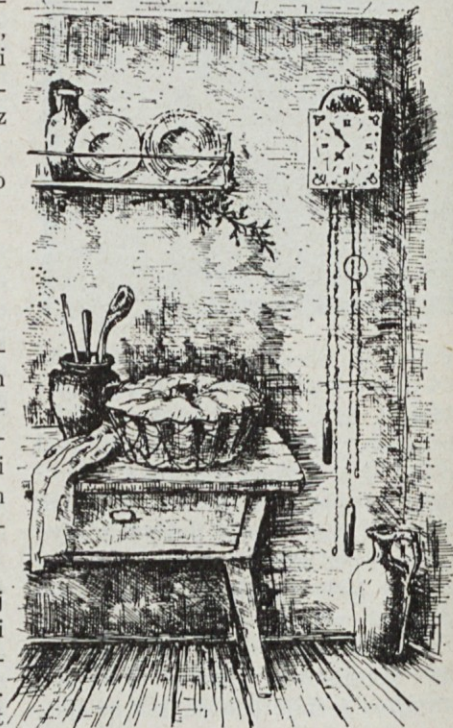
Vsak petek je redno ob treh popoldne zvonilo po vseh cerkvah vsaj na deželi precej časa z velikim zvonom. Ljudje so se, kjerkoli so bili, pokrižali in odmolili v čast Gospodovemu trpljenju in smrti tri očenaše in tri zdravamarije s čast bodi.

Tako vidimo, da so zvonovi vsaj v naši ljubi slovenski domovini igrali veliko vlogo v našem verskem življenju, zlasti veliki zvon. Če človek premišluje, kolikokrat

so nas zvonovi opominjali k molitvi zase in za druge ter nas tolikokrat vabili k sv. maši, se mu vri-va tale misel: Saj bi moral vsak izmed nas postati svetnik, če bi tolikokrat res po krščansko molil, kolikokrat nas je zvon vabil k molitvi, in vsaj ob nedeljah in zapovedanih praznikih šel k sv. maši, ko me je najprej eno uro veliki zvon klical v cerkev, četrto ure pred začetkom sv. maše pa kar vsi zvonovi.

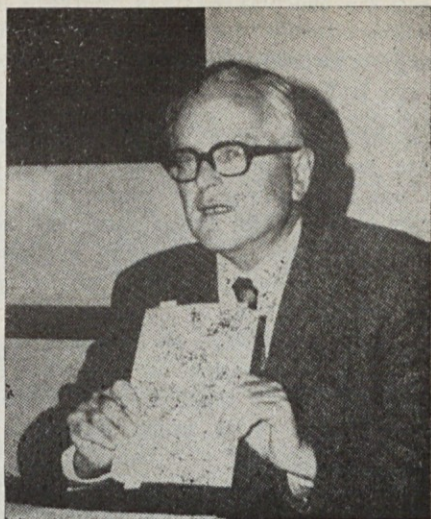
Le zvoni, zvon, iz temnih lin,
le zbujaj mi na dom spomin!

Jože Tominc

Iz zadnje Beličičeve knjige

Vinko Beličič,
LETO BOROVE GRIZLICE
Družba sv. Mohorja,
Celovec 1981

Po razmišljanju (ob Ermanovi — Peterlinovi nenadni smrti) je prišel do treh tolažilnih misli, ki mu ob vsaki smrt stopijo pred oči, da mu je laglje.

Prva: Ker je smrt prehod iz prisotnosti v odsotnost, se je treba postopoma navajati na pozabljenost, zato da prehod ne bo čustveno tako strašen.

Druga: skušati doumeti, da je življenje veliko bolj kot igrišče in veselica bojišče in bridkost in je zatorej smrt osvobojenje izpod pekočega bremena, za katero pač najbolj skrbijo ljudje.

Tretja: verovati, da smrt ni popolna izginitev, marveč samo prestop v nekaj novega, kjer nas pričakuje Tisti, iz katerega smo prišli in h kateremu se vračamo. Kakšen smisel bi sicer imelo človeško življenje? (Tudi nam bo enkrat zvonilo, 47, 50).

Ambroževa (Beličičeva) kaže, kod približno se je plazila proti meji tisto črno in deževno novembrsko noč pred 30 leti, omenja ogradne zidove, ki jih je morala prelesti, spominja se tesnobe, ko se je potajevala pred obhodnimi graničarji, ki na srečo niso imeli psov, pripoveduje o zmagoslavju, ko je čutila, da se tla vzpenjajo in da je torej meja za njo, pa o poraženosti in obupu, ko je na prvi stavbi zagledala napis „Živio Tito!“, vsa mokra, blatna in prezebela zlezla pod streho nekake drvarnice in tam mislila počakati jutra. Ali ko se je domači sin z veselo popevko prizibal iz gostilne, se je opogumila. Šla

je in na vse pripravljena potrkala na razsvetljeno okno. „Ali je tukaj še Jugoslavija?“ Potem se je oddahnila. Na toplem, ob vročem mleku so ji iz zaprtih oči tekle solze. Tako je stopila v nov svet, v nelahko novo življenje...

Lamut: Domotožje je trdoživo, vem, a nikar si ne želita gor, ker bi bila razočarana, kot sem bil jaz. Tistega poetičnega sveta, ki živi v naših spominih, ni nikjer več. V času ene generacije se je vse spremenilo. Tam živijo sami tuji obrazi.

Ambrož: Vem, da je režim vse sposobne literate, politično nesvoje, a sicer uporabne, po 1945 odrinil na Institut za slovenski jezik; tam mu niso nevarni.

Lamut: Vsi ljudje so zadihani od naglice in od pehanja za zaslužkom, od tekmovanja, od hlastanja za novim in tujim. Drug drugemu škilijo v žep, v lonec in v posteljo. Gneča množice, ki nagonsko nekam hiti... drug mimo drugega. Drvenje vozil po cestah, prehitavanje, nesreče — kot da bi vsi imeli v žilah Mussolinijeve besede: „Kdor se ustavi, je zgubljen“. Iskal sem smeh, veselje, sproščenost, a zaman. Razen če je sproščenost vulgarno govorjenje. Vsepovsod hladni človeški odnosi, nezaupljivost in dvoličnost pa težnja po anonimnosti. Ne vem, če je to tista enakost, ki jo je oznanjal zgodnji socializem. Če je, bogme, da ni vesela! ...

Opazil sem, da so ljudje brez smisla za skupno, da pa imajo izreden smisel za osebno, individualno bolj ko pred vojno. „Za kvá smo se pa boril?“ se prsijo. Socializem vztrajno maha samo na zastavi oblasti.

Opazoval je tisti nekdanji poznanec, a ta zdaj tako drugačni svet, poslušal, premišljal in tehtal ga je mesec dni. Po takšni domovini se mu ne bo več tožilo.

Posebno poglavje so veterani revolucije, sivolasi borci. Vse preveč jih ima občutek, da so se borili za čisto nekaj drugečnega — in v tem je njih tragika. Vprašujejo se, ali ni bilo milijon sedemsto tisoč mrtvih, torej več kot vsak deseti prebivalec, le prevelika cena za to, kar je prišlo.

Otroci se jim smehljajo; oni gredo na proslave le, kadar jih pelje učiteljstvo. Partizanski spomeniki se zdijo zapuščeni. Od vojne, revolucije in njenih strahot je minila doba ene generacije. Mlademu rodu je tisti čas legenda, nihče ne misli več nanj. Za spomin na žrtve, za sovraštvo v mladih srcih ni prostora — ta so odprta v danes, v jutri, in to je dobro.

Ambrož: Ampak tisti preteklosti bo treba pretipati obisti! Razgaliži vso laž, nasilje in prevaro!

Lamut: Nad poboji in pomori kot zaklet visi uradni molk. Mnogi

prvoigralci so seveda že mrtvi. Do vseh dokumentov iz vojnih let le še sam uradni zgodovinar Metod Mikuž nima dostopa. Kar je živih oblastnikov, pravijo o najokrutnejših medvojnih dejanjih, da so se zgodila po pomoti.

Ambrož: Vsi vemo, da so jim tudi te pomote pomagale priti do vajeti, ki se jih na mrtvo oklepajo.

Lamut: Svoj položaj, svoje privilegije bodo branili z vsakim orožjem do zadnjega diha. Kdor v urah nespečnosti ječi ob srečavanju svojih žrtev in ga je strah maščevalcev, ima ves interes varovati novi red. V tem je njih moč — vsaj zdaj še. Nihče namreč ne ve natanko, kaj raste pod njimi.

Niso se pa spremenili samo ljudje, vsa Slovenija je dobila drugačno lice: neprivlačno. Za ceno brezobzirne industrializacije se nekdanje bistre vode vlačijo umazane in mrtve. Ob njih bregovih, povsod neuničljivi plastični odpadki.

Ambroževa: Jaz bi rekla, da se onesnaženje zraka, vode in kopnega širi vzporedno z razuzdanostjo. Zunanja, javna nesnaga je le odsev notranje, moralne. In ta je poglavitno znamenje sebičnosti, ko vsak človek misli, da je vse samo zanj (Ob trojnih mejnikih, 58—61).

Na šoli, ki jo je mladina po bojeviti volji organizirane manjšine zasedla pred šestimi dnevi, je spet sklican „razgovor med dijaki, starši in profesorji“ o reformi šole na osnovi dijaških zahtev. Kaj naj se poučuje in kako, da bo mladim všeč in da se bodo brez dela in truda, kar skozi veseli mimogrede usposobili za lepše, boljše in pravičnejše življenje...

Že šest dni je mladina gospodar šole. Koliko se jih udeležuje zasedbe? Kako se izmenjavajo? Kakšne so noči? O čem razpravljajo na nekih večnih študijskih sestankih? Kdo bo imel politično korist od tega nereda? Levica pač, ki napenja vse sile in ne izbira sredstev, samo da bi prišla do oblasti — vladanje mora biti nebeška slast...

Če bodo vsi zdravniki, inženirji, profesorji in sploh doktorji, kdo bo pa onemoglim stregel, ceste pometal, mrliče pokopaval, hiše zidal, živila in drugo prodajal, pošto raznašal, omnibuse vozil, avte, pipe in elektriko popravljaj? Težko se je nam razgovorjati s tistimi, ki so se zaprli pred nami in so željni poslušati samo prevratneže. Nje, podžigalce, imajo radi, medtem ko smo jim mi steber sistema, zoper katerega so se zarotili. In kakor mi v ta sistem še verujemo, sistem sam ne veruje več vase — vsaj v tej državi se kdaj tako zdi, sicer si ne bi dala pljuvati v oči in usta, ampak bi se zoperstavila, bi se znala s svobodno sprejetimi zakoni tudi braniti...

Sami znani podpihovalci, mlajši in starejši, hodijo mednje dan za dnem, jih polnijo z upornostjo, mehčajo in dišavijo za svoj lonec. Kako naj se vedem, ko bom spet stopil v razred in se bomo srečali z očmi? Naj zalajam? Naj počakam, da oni — malce trudni, malce naščuvani — zasikajo vame? Ali naj se naredim neumen in preidem k programu, kot da se ni zgodilo nič? Da, najbolje bo preiti ta gluhi čas, to dolgo mučno noč...

Osmi dan mladina spozna, da ne vzdrži več: pobere svoje reči in odide. V prazno šolsko poslopje stopijo odrasli ljudje. Molče in z očmi na vse strani odprtimi gredo počasi od glavnih vrat skozi vežo, po stopnicah, po hodnikih, v učilnice, v vse prostore vseh treh nadstropij. Ugotavljajo poškodbe, zapisujejo — in seznam raste, raste. Z mračnih obrazov govorita ogorčenost in nemoč. „Kako smo mogli priti tako daleč? Kdo je kriv?“...

Zvedo, da so bila že prvi dan zasedbe sneta vsa razpela: ena so šla v koš, druga v predal, kakšno je obležalo na katedru.

A vrhunec opustošenja nudi fizikalnica. Oči jim obstanejo najprej na odurno onesnaženi mizi. Med ostanki kave, čaja, sladkorja, ožetih limon in jajčnih lupin je razbit plinski kuhalnik, odtrgan in razpočen stenski zvočnik s prerezanimi žicami, zamašen odtočni kanal, sredi vsega pa na tri kose razbito in pomazano razpelo... Po klopeh in po tleh plastični kozarčki od pijač, vse polno čikov, kosi časopisov, drobci kruha in salame, steklenice, staniol in škatle od sira, pepel od sežganega papirja, olupki, ogrizki, zamaški... Pravo antologijo pa predstavlja tabla. Gledajo nespodobne napise v več jezikih, vulgarne risbe, prevratna gesla in simbole. Od zadrege odvrtaajo oči, zaklenejo fizikalnico in se zagrenjeni spustijo v pritličje...

Materialno škodo bo oblast popravila pač iz davkov. Bolj me skrbi moralna škoda, vzdihne Ambrož. Na mlade duše so se ulegle saje in naše delo bo odslej še težje. Strah me je trenutka, ko se bom spet srečal z njimi: z znanimi obrazi, pa z zastrupljenimi srci (Zasedba in nje sadovi, (63—67).

Za Ambroža ni mučnejšega opravila, kot je boj s pasivno rezistenco: govorjenje mladini, ki nič ne skriva, da ne posluša in da se dolgočasi... Kdaj se je skalila lepota dekleških oči, ki so bile zmeraj sladko vino za njegovo duševno trudnost in užejanost?...

Mnogim sem v napoto. Med zasedbo je bilo tudi moje ime deležno groženj. Izpraskali so mi vizitko z zbornične omarice. So spet drugi, ki se zanašajo name. In zavoljo njih se moram spraševati: Sem dovolj močan, pokončen, dosleden? Se smem umikati v ozadje...

Bog, daj svojemu borcu milost ponižnosti! Ne morem dihati s trdim kristalom ponosa v duši! Kristus Učenik, raztali moj kristal spet v solze, iz katerih se je strdil ta desetletja, da bom začutil zveličavnost Tvojega križa! (Velika sredo, 68).

*Za mladino
za mladino*

KRŠČANSTVO, KULTURA IN REVOLUCIJA

Vera je sicer milost, dana človeku od Boga, a njeni darovi so del narodne kulture, narodovega duhovnega bogastva; to je poudarjal že papež Leon XIII. In drži ne le za krščanstvo, marveč tudi za druga, manj popolna verstva.

Vera spreminja — plemeniti kulturo, a ne sme biti do nje nasilna. Krščanstvo naj bi nekrščanske kulture "prekvasilo", ne sme pa poskušati kultur iztrebiti ali nasilno presajati vanje tujih elementov. Krščanstvo ima korenine v nadnaravi — učinke pa v človeku, v njegovih delih, tudi v kulturi.

Pokristjanjenje kulture mora biti vsota osebnih spreobrnjenj, svobodnih odločitev do Boga. Resnično pokristjanjenje kulture brez osebnih spreobrnjenj je nemogoče. Isto velja za spremembe v Cerkvi sami.

Krščanstvo je kakor ladja, ki jo je mogoče krmariti le od znotraj. Kdor mu hoče spremeniti ali popraviti smer s tem, da se zaletava vanj od zunaj — ga ruši.

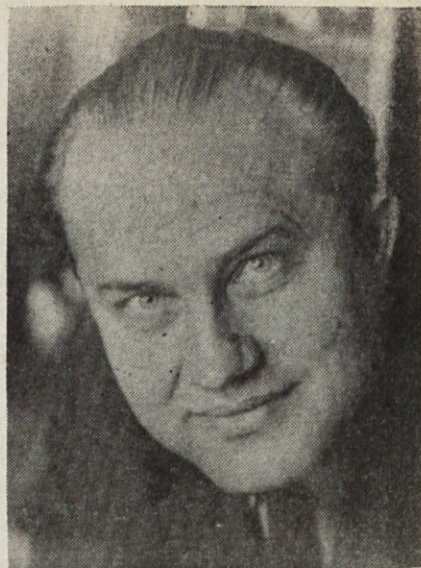
Sprememba od znotraj je princip svetopisemskega "prekvašenja". Vsaka druga sprememba je sprememba pod pritiskom, ki dela silo človekovi svobodi. Pritisk

je lahko moralen, vojaški, političen ali gospodarski. Vsak pritisk more sicer spremeniti družbo, a more tudi zlomiti človeka. Taka sprememba, ki gre preko človekove svobodne volje, ne pri naša zdrave rasti. Sprememba za rast je sprememba iz ljubezni — to je "prekvašenje" družbe. To je krščanska metoda družbenih reform.

Marksizem oznanja nasilno spremembo, revolucijo, ki je sprememba pod pritiskom strahu — terorja. Osnova revolucionarne metode je sovraštvo, ki je negacija ljubezni. Zato je revolucija v bistvu negacija najglobljega bistva krščanstva.

Niti v metodi socialnega dela niti v metodi reforme ne moremo in ne smemo posnemati revolucionarjev marksističnega izvora. Motijo se kristjani, ki hočejo z marksističnimi metodami širiti krščanstvo.

Prekvašenje in revolucija sta

dve poti do družbenih sprememb, ki se ne stikata. Pot prekvašenja družbe je daljša, težja in na prvi pogled nevhvaležna, a edina pot, ki je v skladu z osnovno zapovedjo krščanske ljubezni.

Marko Kremžar

O Jezus, odvzel si nam strah pred smrtjo.
Konec tostranskega življenja si spremenil v začetek resničnega življenja.

Pokazal si nam pot k vstajenju.
Pošlji mi, prosim, tisti čas svojega svetega angela,
da me za roko popelje na kraj počitka.

Moja krivda je očitna.
Grešil sem v mislih, besedi, dejanjih...
Ti, ki imaš oblast odpuščati grehe na zemlji, odpusti mi,
da bo moja duša prišla brez madeža pred tvoje obličje.

Molitev Makrine mlajše (327-380)

v družini

EVANGELIJ — Z OČMI ZAKONCEV

ŽIVLJENJE V VEČNOSTI

Praznik vseh svetnikov o nas spominja pokojnih, ki so srečni v Bogu. Praznik vernih duš pa nas opozarja na naše drage, ki morda skozi čiščenje stopajo v blaženo večnost. Take dni radi obračamo svoje misli na končni cilj in smisel življenja. Nehote se sprašujemo, kakšno bo življenje v Bogu. Gotovo neskončno osrečujoče. A vendar bi radi vedeli kakšno podrobnost, ko bi bilo mogoče. Poročeni se sprašujejo, kaj bo v večnosti z njihovim zakonom in družino. Kdo naj na to odgovori, če ne Jezus Kristus in njegov božji Duh v mislih poročenih. Kristusov odgovor — kot vedno — preseneča in presega naše misli.

Čigava bo?

Prišli pa so nekateri izmed saducejev, ki trdijo, da vstajenja ni, in so Jezusa vprašali: „Uče-

nik, Mojzes nam je zapisal: ‚Če komu umrje brat, ki je oženjen, pa je brez otrok, naj ženo vzame njegov brat in obudi zarod svojemu bratu.‘ Bilo pa je sedem bratov. In prvi se je oženil, pa je umrl brez otrok. In vzel jo je drugi, in tudi ta je umrl brez otrok; in tretji, prav tako vseh sedem; in so pomrli in niso zapustili otrok. Za vsemi je umrla tudi žena. Katerega od njih bo torej ob vstajenju — žena? Kajti vseh sedem jo je imelo za ženo.“ In Jezus jim je odgovoril: „Otroci tega veka se ženijo in možé; tisti pa, ki bodo vredni, da dosežejo oni vek in vstanejo od mrtvih, se ne bodo ženili in ne možile, zakaj tudi umreti ne bodo mogli več; enaki so namreč angelom in so božji otroci, ker so otroci vstajenja. Da pa umrli vstanejo, je tudi Mojzes pokazal v zgodbi o grmu, ko Gospoda ime-

nuje „Abrahamovega Boga in Izakovega Boga in Jakobovega Boga“; ni pa Bog mrtvih, ampak živih, zakaj njemu vse živi“ (Lk 20, 27-38)

Grobovi

Vrnila sva se s pokopališča, kjer sva ponovno uredila grob najinih svojcev. To delava redno iz meseca v mesec in zdi se nama, da bi bila hinavca, ko bi to storila le ob dnevu vernih duš. Saj niso množice, ki vse to takrat ogledujejo, merilo najinega odnosa do pokojnih. Najin spomin nanje je živ tudi med letom. Saj oni — stari starši in en oče — živijo v Bogu. Drugače skoraj ne veva, čemu bi krasila njihov prah... Verujeva v **vstajenje**. Na svoje še živeče starše sva zelo navezana, a ta vez se ne sme pretrgati, ko umro. Saj tudi midva ne želiva, da bi najini otroci, ko bova umrla, prepustili grob plevelu, naju pa — pozabi.

Večnost

Prišli so pa, in vedno znova prihajajo ljudje, ki govore, da **vstajenja ni**. Smilijo se nama, če mislijo zares. Le kako morejo živeti in se boriti za stvari in ljudi, ki se bodo dokončno spremenili v prah in pepel? Ista usoda za živali in ljudi? Verstva vseh časov so slutila in čutila potrebo po večnosti in po nekem posmrtnem življenju. Kako smo kristjani srečni, ker nam Kristus

o vstajenju ne samo jasno govori, ampak nam to govorjenje potrjuje s svojim vstajenjem. Kako čudovita misel: Ne rojevava otrok, ne **obujava zaroda za grob**, ampak za večnost! Nekega dne, pravi Jezus, **ne bodo mogli več umreti**. Res, niti za enega otroka ne bi imela poguma in volje, ko ne bi bilo večnosti in vstajenja. Zdaj razumeva, zakaj mnogi sploh ne marajo otrok... Imava torej otroke večnosti! S posebno ljubeznijo, veseljem, ponosom in hvaležnostjo gledava te male glave, v katerih se iskri večnost. Pri nobenem se nisva zavedala, da z njima začenjava večnostno pot. Zdaj veva. Hvala ti, Gospod, za ta božanski dar! Prosiva te za pomoč, da bova te večnosti tudi sama vredna.

Oženjena

Otroke nama je Bog priklical iz nič, iz nebivanja, in jih razvija v **otroke vstajenja**. Spremljava jih od njihovega komaj zaznavnega začetka, spočetja. Teže pa si predstavjava njihovo prihodnost, ki je daleč in blizu obenem. Midva sva se srečala kot zrela človeka. O preteklosti sva si samo pripovedovala; o prvih začetkih svoje večnosti — spočetju, nosečnosti, rojstvu in zgodnjem otroštvu — veva nekaj iz pripovedovanja svojih staršev. Potem sva se **vzela**. Odslej sva toliko bolj obrnjena naprej. In ko gledava svoje otroke, kako rastejo kot konoplja, vedno pogo-

steje doživljava primikanje meji človeškega življenja. In na praznik vseh svetnikov in vernih duš še posebej misliva na to.

Čigava

Ob takih dnevih poseževa po Jezusovi besedi. Še posebej sva bila vesela tega odlomka, ki tako živo posega v življenje nas poročenih. Pa sva bila kar malo presenečena, skoraj pretresena. Iz leta v leto se imava bolj rada. Saj naju poleg otrok še toliko stvari povezuje. Skupno življenje, skupni načrti, toliko potrpljenja drug z drugim, a tudi nepozabnih radosti, dopolnjevanja in pomoči. Že davno je za nama čas, ko sva mislila, da sva dosegla vrh svojega razumevanja in ljubezni. Včasih nama celo otroci

malo poočitajo, da preveč „skupaj drživa“... In res, ne moreva si predstavljati, da bi se s smrtjo najina ljubezen končala. Končno — edino ljubezen je večna! A na vprašanje **saducejev**, teh judovskih zanikovalcev vstajenja, **katerega izmed** več mož bo žena, Jezus nekako odgovarja, da nikogar...

Božji

Ves čas svojega zakona bova torej nosila težo dneva, garala in se prenašala, skrbela za otroke in jih oblačila, hranila, vzgajala. Na koncu, ko bo res lepo, ko v večnosti ne bo ne solza ne trpljenja več — takrat naj bova pa „od vseh“, od kateregakoli?! Nasmehnila sva se ob tej misli. Ve va, da Bog ne more biti ne krivičen ne manj moder od naju. Ponovno sva prebrala Jezusov odgovor in počasi odkrivala, da Kristus ne zanika vrednot, ki so večne. Tudi sam ima skoz vso večnost Marijo za svojo mater in le kako bi si mogli predstavljati, da njuna ljubezen v večnosti ni čudežna, enkratna in iz veka v vek živa in rastoča; pa da Jožef in Marija tudi v večnosti nista enkratni par? Tudi najina ljubezen bo, ko bova živela življenje večnosti, ko bova **enaka angelom**, enkratna, ne pa mrtva, zbledela in preusmerjena. Gotovo pa bo še globlja, še lepša, še širnejša, kot je lahko na zemlji. **Božji otroci** bomo, bratje in sestre, z vsem dobrim, lepim, osrečujočim. Tam

ljubosumnosti ne bo. Tam ne bo ozkih človeških meja in ne slabosti.

Vstajenje

Že zdaj je najina medsebojna ljubezen toliko bogatejša, čim več stvari in ljudi sva sposobna ljubiti. Z vsakim novim otrokom se najina ljubezen ni delila, ampak množila. Z vsako prijateljsko vezjo do drugih sva postajala tudi sama bogatejša. Tudi tisti, ki so se po smrti svojega moža ali žene ponovno poročili, s tem niso zanikali ali uničili vsega lepega, večnostnega, kar je bilo v prvem zakonu. Njihova dela gredo z njimi... in so **vredna vstajenja od mrtvih**. In če samski na tem svetu na neki način ne morejo biti deležni vse toplote zakonske ljubezni, jih prav gotovo ne bomo izključevali v večnosti. Prav tako bodo oni svoj svet svobodne samskosti delili z nami. Res bi bili otročji ali pa hudobni kot saduceji iz evangelijskega, ko bi si večnost predstavljali s preveč ozkimi, človeškimi merili, a ne z vso neskončno božjo širino in milino.

Možitev

Ženitev in možitev je na tem svetu večkratna nujnost: da mnogi v zakonski skupnosti živijo svoje življenje; da se porajajo otroci; da smo ljudje vsi skupaj velika družina... Za nekatere pa že zdaj ni tako življenje nujno — saj približno četrtnina človeštva ni poročena. Večnost vseh

teh razlogov in ozirov ne potrebuje. Jezusova zapoved ljubezni, ki je pogoj za življenje, vredno človeka — pa naj bo samski ali poročeni, z otroki ali **brez otrok** — pa ne bo zamrla, ampak ostaja zdaj in bo cvetela na veke. Hvala ti, Gospod, za to! Zato bi mi poročeni res morali živeti na neki način, kot da nismo poročeni, pač pa v službi vseh bratov in sester. Neporočeni pa bi morali vedeti, da so deležni ljubezni vseh dobrih ljudi in da so tudi sami ognjišča dobrote in ljubezni. **Kajti ženitve in možitve** večnost ne bo poznala. Ali drugače rečeno — poznala bo vse večne vrednote zakona in družine, in bodo le-teh deležni vsak na svoj način vsi. Vse drugo, minljivo in nepopolno, bo odpadlo. Saj poročeni sami najbolje poznamo in doživljamo tudi vso svojo zakonsko in družinsko majhnost ter omejenost.

Živi

Vesela sva, da je Jezus prav iz našega zakonskega življenja, ki je po božji volji, in v katerem je po zakramentu zakona vedno pričujoč — dokazal za človeka najlepšo resničnost, da smo vsi vredni vstajenja, da smo vsi otroci večnosti; da je Bog vsakogar izmed nas — poročenega ali samskega, otroka ali odraslega, starega ali mladega — Bog živega, ne pa **Bog mrtvega**. Njemu vsi živé, tudi spočeti, a nikdar rojeni otroci. V to upava in verujeva...

Gospod, kako si dober, da si tudi sam postal človek iz žene in živel v družini. Dobro si poznal ljubezen med možem in ženo. O-troke si objemal in jih blagoslav-ljal. Blagoslovi tudi naju in na-jine otroke! Spominjaj naju ved-no znova, da smo rojeni za več-

nost in da je naša domovina v nebesih. Tukaj pa smo vsi — samski in poročeni — bratje in sestre romarji k tebi, ki si živi Bog in Bog živih. Združi nas vse z našimi ljubjenimi v svoji nedo-povedljivo osrečujoči večnosti.

Vital Vider

SKRIVNOST LJUBEZNI

(Nadaljevanje)

LJUBEZEN JE ZVESTA

Kdor se je enkrat v ognju lju-bezni nekomu izročil, ne želi nič drugega, kot da bi to zedinjenje trajalo do konca.

Nekje so izvedenci anketirali zaročence, ki so se prihajali vpi-sovat za poroko. Spraševali so vsak par, ali res mislita vse živ-ljenje ostati skupaj. Odgovor je bil — začudenje, kako morejo kaj takega sploh vprašati! Že sama misel, da bi se morala kdaj ločiti, ju polni z obupom. Nič dru-gega ne želita, kakor da bi bila vedno, vedno skupaj... Tako so govorili tudi takšni, ki so se poz-neje dejansko razšli.

Ljubezen, če je res ljubezen, je nepreklicna in dokončna.

To naravno potrebo ljubezni je še bolj potrdil naš Odrešenik, ko je z božjo avtoriteto jasno in ne-dvoumno zapovedal: „Kar je Bog združil, tega naj človek ne loči“ (Mt 19, 6).

Veljavno sklenjeni zakon, ki je

že doživel svojo polno združitev, se ne more razvezati z nobeno človeško oblastjo. More ga raz-vezati samo Bog — ko enega zakoncev pokliče v večnost. Ta-krat je drugi prost in spet more komu darovati sam sebe, to je, more se poročiti. Vendar sv. Pa-vel tudi vdovam in vdovcem sve-tuje, naj ostanejo neporočeni. Razlog: enkratna ljubezen je boljša podoba enkratne zveze med Kristusom in Cerkvijo.

Prelepo opisuje zvestobo in trajnost ter božanskost zakonske ljubezni Sv. pismo:

„Deni me kakor pečat na svo-je srce,

kakor pečat na svojo roko !

Zakaj močna kakor smrt je ljubezen,

trda kakor podzemlje njena gorečnost,

njeni žari so žari ognja,

njeni plameni Gospodovi pla-meni.

Velike vode ne morejo poga-

siti ljubezni“ (Vp 8, 6-7).

Ker je zakonska ljubezen po svoji naravi zvesta in trajna, morata zakonca prebivati skupaj. Nobeden od zakoncev ne sme brez soglasja drugega zakonca za dalj časa prekiniti skupnega življenja, npr. z odhodom na delo v inozemstvo.

Zakonca sta dolžna ljubeče vztrajati drug ob drugem tudi v preizkušnjah in takrat še prav posebno, npr. v bolezni, v revščini, v starosti. Zakonska zvestoba je zvestoba do groba! To trajnost odločno zahteva tudi blagor otrok, saj je primerna vzgoja silno otežkočena, če ni trajnega in ljubečega sožitja med starši.

Če obstajajo važni razlogi, ki po krivdi enega ali obeh zakoncev onemogočajo znosno zakonsko življenje, npr. krutost soproga, stalno prelamljanje zakonske zvestobe, Cerkev dovoljuje tako imenovano ločitev „od mize in postelje“, to je prekinitve skupnega življenja. Dovoljenje za tako ločitev je treba iskati pri cerkvenem vodstvu po pristojnem župnijskem uradu. Zaradi te „ločitve“ pa zakonec ne more veljavno skleniti novega zakona.

POROČNI PRSTAN

Pri poroki si zaročenca nataketa prstana.

Prstan je pravzaprav okov, znamenje, da zakonec ne pripada več sebi, ampak da se je dal drugemu. Toda ta okov je svetel, lahek in zlat, saj je okov ljubezni.

Ne jemlje človeku svobode, pač pa po njem človek še bolj zaživi.

Sv. Janez je zapisal: „Kdor ne ljubi, ostane v smrti“ (1 Jan 3, 14). Kdor ne ljubi, ostane zaprt v meje svoje majhnosti. Kdor pa ljubi, prestopi te meje.

Prstan nima konca. Kolikokrat greš s prstom po njem, nikjer se ne bo pot ustavila. Prstan je namreč okrogel in pot se vedno vrača. Tudi zakonska ljubezen ne sme imeti konca. Vedno se mora vračati in obnavljati. V zakon naj vstopi le tisti, ki je zmožen zveste in nepreklicne ljubezni.

LJUBEZEN JE ZAKONITA

Razlika med pravo ljubeznijo in drugimi, človeka nevrednimi oblikami (prostitucija, priležništvo, prešuštvo itd.), ki se včasih tudi pokrivajo z imenom „ljubezni“, je v tem: Prava ljubezen prevzame človeka do njegovega dna, postane zanj dokončna in nepreklicna obveznost, še več: kar njegova usoda, brez katere si sploh ne more več zamisliti svojega življenja. Sploh več ne razmišlja o tem, kako bi bilo, ko ne bi imel takšnega soproga, tega in tega otroka, ampak je to dokončna danost, ki jo sprejema takšno, kakršna je.

Zato nas prava ljubezen poglobi, zresni, naredi bolj za ljudi.

One druge oblike pa so bolj izraz trenutnega nagnjenja ali celo iskanje užitka, ki nas ne vežejo na nikogar.

Ljubezen, ki je res postala do-

končna in izključna, to tudi javno izpove in prevzame obveznosti, ki iz tega sledijo.

Ne more se torej sprejeti mnenje, da je vprašanje spolnih odnosov prepuščeno samo njenemu občutju. Če sta že tako daleč dozorela v medsebojni povezanosti, da bi si svoja nagnjenja mogla izraziti tudi s telesno združitvijo, naj svojo voljo prej javno izpovesta pred naravno in nadnaravno družbo, pred državo in Cerkvijo, in naj sprejmeta obveznosti, ki iz tega sledijo. Samo tako bo njuna ljubezen res iskrena.

Le kam bi nas privedlo, ko bi se to usodno in občutljivo vprašanje prepustilo samo njenemu trenutnemu, nikogar obvezujočemu „občutju“ — ki je največkrat plod hipne omamljenosti, ne pa zrele in svobodne odločitve?

A če se je že kaj napačnega primerilo, ni nujno, da bi to hromilo zakonsko ljubezen. Tudi zgrešeno dejanje more pripomoči, da se bolje spoznata, da se bolje zavedata svojih slabosti in tako bolje gradita skupnost ljubezni.

LJUBEZEN JE IZKLJUČNA

To je jasno. Kdor se drugemu popolnoma preda, nima tretjemu več kaj dati. A mu kaj takega tudi na misel ne pride — saj vse, kar ima, želi dati ljubljenu.

Kolikokrat si zaročenca zadržita: Tvoj sem! Tvoja sem! — A še to jima je premalo. Hočeta slišati: Samo tvoj! Samo tvoja!

Seveda velja ta izključnost ljubezni samo na isti stopnji. Na raznih stopnjah je lahko več ljubezni. Žena na primer, ki je vzorno vdana možu, vseeno še z nezmanjšano ljubeznijo ljubi svoje starše, otroke, reveže... zlasti pa Boga. Saj jo prav sreča in razcvet ljubezni, ki jo doživlja ob možu, usposablja, da iz obilja njene ljubezni do moža zaživijo tudi druge ljubezni.

LJUBEZEN PREVZAME DUŠO IN TELO

Neki plemenit mož se po poroki ni kar nič dobro počutil. Moril ga je pomislek: „Ne gre mi v glavo, da bi tisto, kar je bilo do včeraj sramotno in grdo, kar čez noč postalo častno in lepo.“

Marsikdo čuti podobne težave. Marsikatera rahločutna nevesta se po poreki komaj pripravi do tega da bi v ljubezni izročila možu ne samo svojo dušo, ampak tudi telo.

Je torej telesna stran zakona samo nekaj postranskega, samo biološka nuja, po kateri se ohranja človeški rod? Ima kakšno zvezo z ljubeznijo?

Vsekakor, in to izrazito. Človek ni samo duh, ampak duh v telesu. Zato čuti nujno potrebo, da vse duhevno, kar nosi v svoji notranjosti, izrazi tudi na zunaj, s telesnimi znamenji. Žalost in veselje, obup in navdušenje, vse se pokaže na našem obrazu, v gibih in obnašanju. Vse veliko, vse lepo, a tudi vse grdo hoče iz naše

notranjosti ter se vtelesiti v be-
sedi in glasbi, v knjigi in sliki,
v arhitekturi in tehniki.

Najmočnejše notranje dožvetje
pa je ljubezen. Po njej se dve
osebi čutita kakor ena. To njuno
duhovno čutenje se naravno ho-
če izraziti tudi na zunaj. Mati na
primer objema dete in ga stiska
na srce. Otrok se privija k ma-
teri. Oba hočeta s tem pokazati,
da sta kakor eno bitje.

Pri zrelih ljudeh se to nag-
njenje izraža bolj umerjeno. Po-
damo si roke, potrepujemo koga
po ramenih, v izrednih primerih
se objamemo in poljubimo.

Najbolj izrazita pa je ta tež-
nja pri največji, zakonski lju-
bezni. Že zaročenca morata pa-
ziti, da ju ta želja ne odvede
predaleč. Samo to si želita, da bi
bila skupaj. Najprej zadostuje
prisotnost in bližina, nato se želi-
ta držati za roko, nato pod ro-
ko, nato pridejo objemi in polju-
bi. Vedno bolj se stapljata v eno
dušo — in v eno telo. V zakons-
kem dejanju ta stopljenost dose-
že svoj najvišji izraz. Ko odložita
prirojeno telesno zadržanost, s
tem izrazita, da nista več dva,
ampak eden.

Sveto pismo uporablja za za-
konsko združenje lepo besedo:
„spoznanje“. Dve osebnosti se sre-
čata in se v medsebojnem daro-
vanju, ki gre do dna bitja, spoz-
nata do konca.

V tem je velikanska razlika
med človeškim in živalskim spol-
nim življenjem. Fiziološko, teles-

no, na zunaj je spolno dejanje
pri ljudeh in živalih enako. To-
da kakor je nepremostljiva razli-
ka med živalsko grobstvo in člo-
veško kulturo, tako je tudi veli-
kanska razlika med obojnim spol-
nim življenjem. Živali se preda-
jajo nagonu, naravni prisili, za-
konce se svobodno izročajo drug
drugemu v znamenje in utrditev
ljubezenske navezanosti.

Spolnost je lepa, ker je govori-
ca ljubezni.

Toda — in ta toda je še kako
važen! — to velja samo tako dol-
go, dokler človek deluje res kot
človek, dokler v telesu samo „ma-
terializira“ ljubezen, dokler v te-
lesni posodi izraža duhovno vse-
bino. A ko ostane samo tvarno,
samo kar je brez duha, samo
strast in telesni nagon, brez vo-
lje do medsebojne povezanosti,
takrat je konec človeškega dosto-
janstva. Tam duh nima več kaj
iskati, tam čuti praznoto, pustost
in naveličanost. Ne pomagajo no-
beni „novi načini“ in nobeno
stopnjevanje seksualnih užitkov.
Prej ali slej to celo poveča med-
sebojno odbojnost.

LJUBEZEN JE OSEBNA

Zakončeva ljubezen je osebna,
če se nanaša na sozakonca kot
osebo. To pomeni, da ga ne ljubi
samo zaradi te ali one njegove
odlike, npr. zaradi njegove služ-
be, izobraženosti, družbenega po-
ložaja, telesne lepote, ampak ga
ljubi vsega, njegovo dušo in telo,
značaj in neoporečne navade,

njegovo delo in zanimanje; ljubi ga kot samostojno in svobodno bitje, kot enkratnega človeka, ki je takšen, kakršen je. Zakonec, čigar ljubezen se nanaša na sozakonca kot osebo, bi rad le-tega tako rekoč vsega vsrkal vase, ga sprejel vsega kot ljubeči dar. Kdor bi gledal v sozakonceu predvsem sredstvo za svoje samoljubne namene, npr. mož v ženi le svojo gospodinjo ali predmet spolne naslade, ali žena v možu robota, ki služi denar, rešitelja pred tem, da ne ostane „stara devica“, ta ne bi imel prave zakonske ljubezni.

Zakonca, ki imata osebno ljubezen, drug drugega globoko spoštujeta, skrbita za blaginjo drugega, žrtvujeta se drug za drugega, rada sta skupaj, želita drug

drugemu ugajati, imata drug drugega za svojo nujno dopolnitev in izpolnitev. Izraz „moja boljša polovica“, ki ga zakonci šaljivo nanašajo na sozakonce, lepo izraža dolžnost osebne ljubezni do sozakonca in je v skladu s Sv. pismom, ki ima osebno se ljubeča zakonca za „eno telo“.

Če bi kateri od zakoncev imel sozakonca za manjvrednega od sebe, če bi ga poniževal ali imel le za sredstvo svojega ugodja, če bi v važnih skupnih zakonskih in družinskih zadevah odločal samovoljno itd., bi se težko pregrešil ne samo proti Bogu in soprog, ampak tudi proti samemu sebi, saj je s sozakoncem „eno telo“.

(Bo še.)

(Medškof. past. svet.)

50 let papeške okrožnice zoper fašizem

4. julija je preteklo 50 let od objave okrožnice Pija XI. „Non abbiamo bisogno“, v kateri je obsodil fašizem in ga označil za „pogansko oboževanje države.“ Povod za okrožnico je dal papežu policijski nastop zadnjih 3 dni maja 1931 zoper krožke Katoliške akcije. Razpuščenih je bilo 5.000 moških in 10.000 ženskih skupin KA. Posebnost te okrožnice je bila v tem, da je bila pisana v italijanščini (in ne v latinščini), da bi se verniki laže seznanili z njeno vsebino. Da ne bi oblast preprečila objave po bogoslužnih prostorih, je papež naročil ameriškemu diplomatu

Spellmanu, tedaj v službi pri vatiškanskem državnem tajništvu, naj jo objavi prek vseh svobodnih radijskih postaj zunaj Italije. Spellmann je to nalogo uspešno opravil in tako je pred 50 leti ves svet zvedel za to pogumno okrožnico papeža Pija XI.

V obrambo Pinocheta

Nadškof Tagle iz Valparaísa je javno nastopil proti mišljenju in govorjenju čilskega kardinala Silve Henriqueza o nezakonnosti Pinochetovega režima. Nadškof Tagle zatrjuje, da je Pinochet rešil Čile pred razsulom in komunistično diktaturo. Pravi tudi, da je vlada generala Pinocheta zakonita, ker jo podpira večina Čilencev.

Oče Dammijahn

Wilhelm Hünermann

Volja in moč

Odmor je minil. Kakor krdelo splašenih vrabcev so se mladi razpršili po dvorišču.

„Brneč bron! Zveneče cimbele!“ je nejevoljno zagodrnjal Marcel, a godrnjal je častitljivo, kajti bil je učenec višjega razreda.

„Prav imaš,“ je potrdil Gaston, prav tako dostojanstveno.

„Na ta zvonec je mislil sveti Pavel, ko je govoril o zvonečih cimbalah. Vabi k modrosti, sam pa je neumen kot noč.“

„Še bolj neumen,“ se je zarežal Marcel. „Tako neumen kakor kak Flamec.“

„Kakor Flamec iz Tremelova!“ je od veselja zacvilil Gaston.

„Ne tako glasno. Tam prihaja flamski krompirjevec.“

„In kako hodi! Pozna se mu, da je vse življenje gazil po gnoju. Noge dviga, kakor bi imel na vsakem čevlju cent ilovice. Ne boj se, prav nič ne razume francosko.“

„Zato pa flamsko,“ je rekel mirno Jožef de Veuster, ki je bil medtem vstopil. Oba mlada učenjaka je zgrabil za vrat in ju vrigel ob tla.

„Močan pa je, kmetavzar,“ je

Marcel osuplo zastokal.

„To je navadna prostaška moč,“ je dodal Gaston.

„Taka ni nič plemenita.“

„Pač pa praktična,“ ga je smeje dopolnil Flamec in mirno odšel v šolo.

Medtem je v nižjem razredu stalo pred tablo nekaj navihanih valonskih fantičev, ki so razposajeno vreščali. Nekdo je s kredo z velikim zamahom narisal na tablo obraz in ga okrasil z dolgimi oslovskimi ušesi.

„Flamski lev,“ je napisal spodaj.

„Bravo, bravo!“ so kričali ostali in zaplesali po indijansko.

„Flamec gre, Flamec gre!“ je zakričal nekdo, ki je stal pri vratih na straži. Jožef de Veuster je mirno stopil v razred.

„Hej, tvoja risba, Flamec!“ je kričal duhoviti risar. „Imenitno sem te pogodil, imenitno!“

Počasi, z rokami v žepih, je Jožef stopil k tabli, trenutek mirno opazoval risbo, nato pa rekel:

„Res, dobro si me zadel. Moram se ti oddolžiti in ti izplačati nagrado.“ Nato je zagrabil risarja za umetniške kodre, vzel iz bližnjega predala ravnilo, položil grešnika na klop, mu pošteno iztepel hlače in zraven v enakem taktu

prepeval skozi zobe:

„Ne bodo ga ukrotili
do Flamca zadnjega,
dokler ima lev kremplje,
dokler zobe ima.“

Valonček je kričal in se otepal, toda de Veuster ni odnehal, dokler ni odštel zadnjega udarca po taktu flamske pesmi.

„Tako, tovariš“, je rekel. „Mislim, da sem tudi jaz precej dobro zadel. Bodi vesel, da sem ti odštel samo pripev. Pesem ima tri kiti-ce.“

Mladi umetnik je napravil neu-men obraz in se potipal po zadnji plati. Zdaj so se že tudi drugi smejali na njegov račun in od togote so mu stopile solze v oči.

„Presneto, Lambert! Izvrstno za-det!“

Nato je eden od fantov naglo zbrisal tablo, kajti vstopil je profesor Derue.

Zvečer se je Jožef med predpi-sanim molkom pripravljaj, da napiše staršem pismo.

Toda kaj naj piše? Da ne more pozabiti domovine? Da ga kličejo domača polja? Da se počuti v šoli kakor ptič v kletki? Da ga ti mali valonski malopridneži mučijo in mu nagajajo, kadar le morejo?

Ah, kaj! Ali mora za vse to zvedeti tudi mati? Dovolj ima dela in skrbi. Zakaj bi jo žalostil? Se bo že pregrizel.

Odločno je pomočil pero v črnilo in pisal:

Graven-Brakel, 10. junija 1857.
Ljubi starši!

„Pišem vam prvo pismo iz Gra-

ve-Brakela. Tukaj sem se že precej dobro privadil, kajti nekoliko že govorim z Valonci. Delo, pouk, tovariši in moja mala spalnica so mi postali že kar domači. Vse v hiši je gosposko in urejeno. Vsak dan jemo kakor pri nas na sema-nji dan. Pivo je okusno. Če se Valonci skušajo norčevati iz mene, jih z ravnilom našeškam.

Moj učitelj je tudi Valonec, a je zelo dober in učen. Me še posebej uči.

V nedeljo smo šli na sprehod. V ponedeljek pa smo bili v Soigneju. Bili smo štirje Flamci.

(Ljubi Bog! Kaj je valonski semenj proti našemu! A nekaj vendar lahko napišem:

Videli smo lepo procesijo.)

Pišite mi, kako se godi Pavlini v samostanu in kaj je novega doma. Vaš vdani sin

Jožef de Veuster.“

Tako. Ali iz pisma res veje domotožje? Ne, prav nič. Matere ne bo skrbelo.

Počasi in zamišljeno je Jožef obrisal pero, s peskom osušil pismo in ga zapečatil.

„Kruh v tujini je grenak, pa čeprav je potica,“ mu je rojilo po glavi. Kako rad bi pobegnil k skledi pinjene juhe, ki jo zna pripraviti mati. Nekaj časa je Jožef sanjavo gledal predse. Nato pa je naglo potegnil z roko prek čela.

Ne, ne smejo ga imeti za slabiča, ne valonski fantje s svojimi neumnostmi ne domovina, ki ga kliče dan in noč.

V Jožefu se je spet zbudila pra-

va flamska trma, ki jo je učitelj nekoč imenoval „velikonočna trma“. O, on bo že storil svoje. Vse bo zmagel. Najprej bo obračunal z malimi sovražnostmi in hudomušnostmi, ki ga vsak dan nadlegujejo.

„Enkrat povej profesorju Derueju. Ta bo napravil red!“ Tako mu je nekoč svetoval Flamec, ki je bil že dalj časa v šoli.

„Si bom že sam naredil mir,“ je kljubovalno odgovoril Jožef. Imel je prav. Najprej je v Valoncih zrastle spoštovanje do tega močnega fanta s krepkimi pestmi. Še bolj pa so se vsi čudili, da De Veuster nikdar ne zatoži profesorjem. Sčasoma so ga resnično vzljubili, kajti znal je biti tovariš kot nihče drugi.

Nekega dne je Lambert Conrady stopil predenj in mu rekel:

„Ti, Jožef, daš mi oko! Biti hočem tvoj prijatelj!“ Jožef de Veuster je veselo udaril v fantovo roko, nato pa se je zasmel:

„Pač zato, ker sem ti zadnjič nabobnal na zadnjo plat flamskega leva?“

„Ah, kaj“ se je branil Lambert, „samo tako... ker si pač odkrit dečko. To trdijo tudi drugi. Vsi pravijo, da si vreden, da bi bil Valonec.“

„In ti Flamec.“

„Jaz sem Valonec in sem ponosen na to,“ je oporekal Lambert.

„Jaz pa Flamec in sem tega vesel,“ je dejal Jožef.

„Ti, meni se zdi, da je tako prav,“ je odgovoril Lambert po

kratkem premisleku. „Mislim celo, da bi te ne mogel imeti rad, ako ti ne bi ljubil svoje domovine. Ne. In če me ti tedaj, ko sem na tablo narisal oslovsko glavo kot flamskega Leva, ne bi premikastil, bi te zaničeval.“

„Razumem!“ je rekel de Veuster. „Vesel sem, da hočeš biti moj prijatelj.“

„Veliko mi moraš pripovedovati o flamski. Mislim, da more človek vzljubiti tudi domovino drugih ljudi. Jaz pa ti bom pomagal pri francoščini. Veliko si se že naučil, le da strašno smešno izgovarjaš.“

Tako sta Flamec in Valonec postala prijatelja. Seveda je bilo veliko težje premagati domotožje. So ljudje, ki pravijo, da je domotožje otroška bolezen. To ni res. Le kdor ni domovine iskreno ljubil, jo lahko pozabi. Toda neupogljiva Jožefova volja se je upirala temu, da bi mu domotožje hromilo moč in ga odvrčalo od dolžnosti.

Po letu študija so se bližale počitnice. Jožef je sedel k mizi in pisal:

„Ni mi prav, da so počitnice tako blizu. Prezgodaj bom prišel domov in bom v sedmih tednih počitnic pozabil vso francoščino, ki sem se je naučil. Najrajši bi še nekaj tednov ostal tukaj, če bi še kdo drug. Sam pa seveda ne morem ostati.“

Doma so med pismom zmajevali z glavo.

„Pozabil je na dom,“ je čemerno rentačil oče.

„Tako čvekanje! Zdaj, ko se

bliža žetev! je godrnjal Leon in se od jeze useknil.

„Ah kaj,“ je pojasnil Gerhard, „morajo tako pisati. Tako jim naróče. To je pesek v oči.“

„Sakrabort!“ je zaklel hlapec Peter Winkelmohlen, vzel pipo iz

ust, pljunil skozi okno in šel v hlev, da bi živini potožil svojo bridkost.

Samo mati ni rekla nobene. Poznala je svojega sina. Slutila je, zakaj je tako pisal, slutila, koliko napora in odpovedovanja je bilo za to potrebno!

Iz Vietnama

V vietnamskih zaporih je trenutno okoli 200 duhovnikov, ki jim je prepovedana vsaka verska dejavnost. 22 je med njimi bivših vojnih kuratov. Zaprti duhovniki ne smejo maševati niti imeti pri sebi rožnega venca ali križa. Za vse te vietnamske zapornike namreč velja, da jim je prepovedano imeti kakršen koli nabožni predmet.

Vsaj prvega otroka sprejeti

Sovjetske oblasti si zadnje čase prizadevajo prepričati ženske, naj se vsaj pri prvi nosečnosti odločijo za otroka. Splav, pravijo, je lahko v tem primeru usoden in ženski zapre pot do materinstva, kadar bo to želela. V Sovjetski zvezi zadošča za splav zdravniško potrdilo, in po nekaterih podatkih se zateče povprečna sovjetska ženska po tak papir šestkrat do osemkrat v svojem življenju. Oblasti je začelo skrbeti: manj otrok pomeni tudi manj delavcev. In teh je menda začelo primanjkovati.

Novi akademiki

Papež Janez Pavel II. je 12. maja imenoval 12 novih članov Papeške akademije znanosti. Trije so Francozi, dva Italijana in po en švicar,

Američan, Avstrijec, Nemec, Pakistanec, Indijec in Kenijec. Med znanstveniki, ki so prejeli to visoko priznanje, je pet Nobelovih nagrajencev.

Papeška akademija znanosti je bila ustanovljena 1.603. Več papežev je njeno delovanje obnovilo in poživilo. Od 1922 ima svoj sedež v vatiškanskih vrtovih.

Družba Maryknoll

Vatikanska kongregacija za redovnike ima zadnje čase veliko skrbi z ameriško redovno družbo Maryknoll, ki ima sedež v New Yorku, njeni člani pa delujejo predvsem v Latinski Ameriki. Redovniki in redovnice se preveč ukvarjajo s stvarmi, za katere niso poklicani — s politiko. Večkrat služijo za peto kolo no marksističnim revolucionarjem.

Kubanski begunci

Po podatkih, ki jih ima na voljo svet za priseljence pri ameriški škofovski konferenci, je v ZDA trenutno 70 tisoč kubanskih beguncev, ki so dobili delo in bivališče v tej državi. Škofje so zaskrbljeni za preostalih pet tisoč — če ne bo poskrbljeno za njihovo vključitev v družbo, bodo vse življenje prisiljeni prebiti v begunskih taboriščih.

Msgr. Ignacij Kunstelj

Dasi je zadnja leta slabel, je smrt le prišla nepričakovano. Zadelo ga je kap meseca julija, umrl pa je 7. avg. t. l. v Stuttgartu, kjer je zadnja leta živel kot hišni duhovnik v zavodu za onemogle. Pokopal ga je 12. avg. škof dr. Stanislav Lenič, glavni ravnatelj slovenskega izseljenškega dušnega pastirstva.

Rodil se je 10. avgusta 1908 na Vrhniki v kmečki družini. Gimnazijske študije je do sedme šole opravil na klasični gimnaziji v Ljubljani, zadnjo, osmo gimnazijo pa je naredil na škofijski gimnaziji v št. Vidu nad Ljubljano. V duhovnika je bil posvečen kot študent ljubljanskega semenišča 2. julija 1933. Umrl je torej dve leti pred zlato mašo in bil pokopan 2 dni potem, ko je imel 73 let.

V semenišču so bili njegovi sošolci: nadškof Turk iz Beograda, škof dr. Jenko iz Kopra, monsignorji: J. Jamnik, danes župnik v Borštu pri Trstu, Orehar v Argentini, dr. Prešeren v Trstu, župniki Blaj v Olševku, Dolšina J. v USA, Fink Iv. v Zagrebu, upokojeni katehet J. Premrov v Ljubljani. Od 15 sošolcev so umrli poleg Kunstlja: † Rudi Mecilošek, župnik v Kraljevem v Srbiji, ob nemškem bombnem napadu, med revolucijo je bil ubit v Sloveniji kaplan † Jože Kofalt v Semiču; župnik † Ivan Hrovat, župnik iz Poloma, ob umiku iz Slovenije leta 1945; kap je zadelo na sv. Višarjah

l. 1970 † Janka Oblaka, župnika iz št. Jošta nad Vrhniko. Sošolec Ivan Pregelj, župnik iz Leskovca na Dolenjskem, je bil pred leti na obisku v Argentini. Od 15 sošolcev jih je danes živih še 10.

Kunstljevo prvo kaplansko mesto je bilo v veliki dolenjski fari Škocjan, odtod je šel za eno leto v Velike Lašče in od tam v rudarsko mesto Zagorje ob Savi, kjer sta bila sodelavca z † Janezom Kalanom pri dekanu † Francetu Markežu. Kot župnik je šel na Rakitno na Notranjsko, kjer je med italjansko in partizansko okupacijo rešil veliko ljudi smrti. Nazadnje se je moral sam umakniti v Ljubljano, kjer so ga naprosili za vojaškega kurata pri domobrancih v Trstu. S svojimi vojaki je ostal kot dušni pastir po 1945 v italijanskih taboriščih: Eboli, Forli, Trani in z njimi odšel preko Nemčije v Anglijo, kjer je dolga leta ostal dušni pastir Slovencev v Angliji, jih obiskoval, jim preskrbel Slovenski dom v Londonu. L. 1967 ga je sv. oče imenoval za glavnega direktorja slovenskega dušnega pastirstva v izseljenstvu, kot tak je odšel v Rim in od tam je l. 1968 obiskal Argentino, jo prevozil po dolgem in počez, da obišče skupine slovenskih rojakov. Rad je bil med nami, vesel nad verskim in kulturnim življenjem in se do smrti zanimal za naše življenje v Argentini. Ko je stopil v pokoj, je odšel za nekaj let nazaj v Anglijo in pred

Nekateri sošolci msgr. Kunstlja iz semeniških let v Ljubljani ob srečanju v Trstu 1. 1975. Od leve na desno: 1. vrsta: msgr. Ignacij Kunstelj, koprski škof dr. Janez Jenko in Jože Premrov. 2. vrsta: msgr. Alojzij Turk, sedaj beograjski nadškof; Ivan Pregelj, raj. Alojzij Trontelj, C. M., msgr. Anton Orehar, msgr. Jože Jamnik in Franc Blaj.

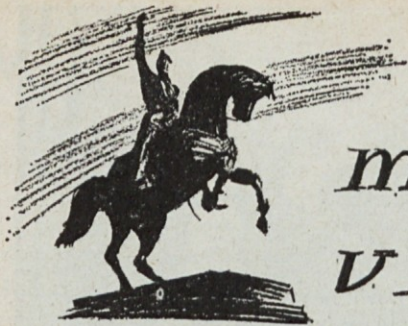
leti, že oslabel, se je naselil v Stuttgartu v Nemčiji, kjer je še vedno pomagal v dušnem pastirstvu. Zadnjikrat se je z 9 sošolci sestal 26. avgusta 1980 v Trstu.

Po naravi blag in miren je imel velik ugled med sošolci že v semenišču, nekaj let je zastopal teologe v medakademskega društva na univerzi. Bil je kot nalašč ustvarjen s svojo resnostjo in razumevajočim mirom za vojaškega kurata. Nihče ne more popisati, kaj je naredil za vojake v taboriščih, nato za vse Slovence v Angliji. Kolikim obiskoval-

cem, zlasti študentom iz Slovenije, je v Londonu dajal v Slovenskem domu mesece in mesece prijazen dom, jim sam kahal mnogokrat in so dobesedno jedli pri njegovi mizi in iz njegovega žepa.

Vedno je iskal prilike, kako bi ljudem pomagal, kako bi družil delo izseljencev v verskem in kulturnem pogledu. Naj uživa plačilo za vse dobro združen z Bogom in na nas izseljence naj ne pozabi! Naj počiva v miru! —

A. O.

med nami v Argentini

Romanje v Lourdes

V nedeljo 16. avgusta smo romali v Lourdes. Lepo vreme je olajšalo številno udeležbo: okrog dva tisoč rojakov. Ob 15,30 se je začela pobožnost pred lurško votlino. Po pesmi in dveh desetkah rožnega venca smo peli litanije Matere božje, potem pa se je med molitvijo ostalih desetk rožnega venca in petjem Marijinih pesmi razvila procesija v gornjo cerkev. Mons. Orehar je med mašno pridigo govoril o pomenu evharističnega življenja za naše družine in o molitvi za duhovniške poklice. Večina romarjev je sprejela sveto obhajilo. Ob romanjih v Marijina božjepotna svetišča vedno znova doživljamo resnico, da smo romarji v zemskem življenju, povezani v verno krščansko družino, in da nas spremlja in varuje na naši življenjski poti naša skupna duhovna mati Marija.

Obletnica Hladnikovega doma

V nedeljo 26. julija so rojaki v Slovenski vasi obhajali 29. obletnico blagoslovitve Hladnikovega doma. Sv. mašo je daroval msgr. Anton Ore-

har, med sv. mašo pa je pel cerkveni zbor. Popoldanski program je vodil podpredsednik Društva Slovenska vas prof. Franci Sušnik. Slavnostni govor je imel dr. Andrej Fink, odrosko uprizoritev Naša rast na besedilo Andreja Rota je uprizorila mladina s sodelovanjem cerkvenega in otroškega zbora ter folklorne skupine.

Občni zbor „Pristave“

19. julija je bil XV. redni občni zbor društva „Slovenska pristava“, na katerem je bil izvoljen novi odbor: predsednik — Bojan Križ; podpredsednika — Srečko Rus in dr. Julij Savelli; France Pernišek — tajnik; Mavricij Kočar — blagajnik; Miha Gaser — kulturni referent; Miha Zarnik — družabno-prireditveni referent; Polde Golob — gospodar; arh. Ivan Kogovšek — gradbeni referent; Gregor Batagelj — tiskovni referent; predstavniki dušnega pastirstva, Prešernove šole, mladinskih organizacij: Kristina Jerovšek, Roža Klemenc, Gusti Čop ml., France Jerovšek, Kazimir Keber, Rok Kurnik in France Rant; v nadzor-

Novice IZ SLOVNIŠČINE

P. Božidar Glavač

19. junija je umrl v minoritskem samostanu v Ptujju p. Božidar Štefan Glavač. Rojen je bil 1909 v Belčincih, kot študent stopil k minoritom in bil 1933 v Splitu posvečen v duhovnika. Deloval je na vseh postojankah slovenskih minoritov. 1957 je dosegel, da je bila božjepotna cerkev na Ptujjski gori vrnjena za bogoslužje. Ni mu pa uspelo, da bi režim vrnil zaplenjeni samostan v Piranu ter dovolil, da bi pozidal porušeno minoritsko cerkev v Ptujju.

nem odboru: Ivan Klemenčič in Pavle Rant.

Igra Kobalov „Denar“

Igralska družina v Slomškovem domu v Ramos Mejiji je v soboto 8. in v nedeljo 9. avgusta postavila na oder veseloigro Andreja Kobala „Denar“. V režiji gospe Eme Kessler so nastopili: Ivan Fajfar, Francka Jerovšek, Janez Jerebič, Jernej Tomazin, Metka Tomazin, Mari Makovec, Franci Schiffrer, Franci Šturm, Berni Durič in Nežka Durič. Sceno je izdelal Stane Snoj.

Anton Jobst (1894-1981)

13. julija so v Žireh pokopali organista in skladatelja Antona Jobsta. Rodil se je 1894 na Brdu pri Šmohorju v Zili na Koroškem. 18 leten je končal Orglarsko šolo v Ljubljani. Službo organista je opravljal kar 68 let v isti cerkvi. Vodil je mešani, moški in mladinski zbor. Veliko je komponiral: za zbor in za orgle, poleg cerkvene tudi svetno glasbo. Mentor mu je bil Stanko Premrl.

Obisk iz zahodne Evrope

7. avgusta se je v Ljubljani mudilo 160 članov katoliškega združenja srednješolskih profesorjev. V avstrijskem mestu Gradcu so imeli svoje letno srečanje, ki so tokrat posvetili pogovoru o družini. Želeli so slišati tudi podatke, kakšna je pastoralna skrb za družine v „socialistični samoupravni“ družbi, kakšna je v Jugoslaviji. „Družina“ je organizirala njihovo enodnevno bivanje v Ljubljani in naprosila kanonika Lešnika, da jim je pripravil izčrpno predavanje. V odsotnosti nadškofa šuštarja jim je v stolnici maševal in jih nagovoril škof Lenič.

V prostorih frančiškanskega samostana na Brezjah so se 9. junija slovenski škofje-ordinariji srečali s Svetom višjih predstojnic in predstojnikov na Slovenskem. Temeljne smeri celodnevne skupnega razmišljanja je v uvodnem nagovoru nakazal ljubljanski nadškof in metropolit dr. Alojzij Šuštar. O skupni skrbi za redovne in duhovniške poklice je spregovoril mariborski škof dr. Franc Kramberger, o pomenu in vlogi kontemplativnih ustanov v Cerkvi na Slovenskem pa stiški opat dr. Anton Nadrah. Srečanje so sklenili v pozni popoldanski uri z evharistično daritvijo pred Marijino podobo.

Življenje Cerkev na Slovenskem določamo vsi, ki ji zavestno pripadamo, na poseben način pa tisti, ki smo „poslani“, da oznanjamo njen nauk in živimo po evangeljskih svetih. — „Dandanes, ko je proces razkristjanjevanja v naši slovenski zemlji vedno večji,“ je poudaril nadškof Šuštar, „so tembolj potrebna duhovna žarišča malih redovniških skupnosti. Ljudje so silno hvaležni, če imajo v svoji sredi redovnice, redovnike, ki jih osebno poznajo in z njimi tako rekoč delijo življenje.“ Redovne skupnosti se morajo „tesno vključiti v pastoralno dejavnost celotne Cerkve in hkrati globoko zaživeti temeljne evangeljske prvine svojega reda ali družbe,“ je misel sodobne Cerkve razložil predsednik Sveta višjih predstojnikov salezijanski inšpektor Rudi Borštnik. Z drugimi besedami: redovne ustanove in njihove dejavnosti,

redovne osebe se morajo povsem odpreti za stvarne potrebe krajevne Cerkve, ne da bi pri tem, kajpada, okrnile svojo prvenstveno obliko službenja Cerkevni skupnosti, namreč življenje evangeljskih svetov čistosti, uboštva in pokorščine. Verujočim, posebej pa še redovnikom in duhovnikom, mora biti povsem jasno, da je „kontemplacija pred akcijo, molitev pred dejavnostjo, božji dar pred človeško podjetnostjo,“ redovne skupnosti same „pa morajo skrbeti, da bodo res luč, sol in kvas za današnji čas, prepričljivo znamenje, ki ga more opaziti tisti, ki nima pokvarjenih duhovnih oči,“ je dejal stiški opat dr. Anton Nadrah.

Moč in nemoč strukturalnega ozadja

„Včasih imamo vtis, da svet postaja vedno bolj mrzel, da je tema vedno večja, čeprav imamo toliko naravnih in umetnih luči... da ni nič drugače tudi na slovenski zemlji!“ Upravičeno je bila poudarjena ta misel v mašnem nagovoru pred Marijino podobo. Drugačno zaskrbljenost je razkrival koprski škof dr. Jenko: med 210 duhovnijami je 75 praznih, versko življenje je v primerjavi z drugima dvema škofijama slabše, lansko leto je bilo le 2018 krstov, cerkveno pokopanih ljudi pa je bilo 2188; polovica otrok je nekrščenih, od 370 rojenih na področju župnije v Kopru je bilo krščenih le 110. Velik je dotok muslimanskih otrok.

Škof Jenko je odstiral še drugo podobo: blizu 40 duhovnikov koprške

škofije je brez gospodinje. „Pogosto se dogaja, da gre tak duhovnik po treh nedeljskih mašah raje počivat, pretrujen je, da bi si šel pripravljat kosilo. Tak slog življenja ubijajoče vpliva na duhovnika, zato ni čudno, če kakšen postane malodušen ali čudaški. Prenekateremu je dostikrat težje kot občinskemu revežu.“

Nekaj vrzeli je nakazal tudi mariborski škof Kramberger: nobena redovna skupnost nima v tej škofiji svojega središča z višjim predstojnikom. Škof Kramberger je še nakazal nesorazmerno razporejenost redovnih moči: v mariborski škofiji deluje 92 redovnih duhovnikov, v ljubljanski pa 159, redovnih sester pa je v prvi 219, v drugi 760. Vrzeli je tudi pomanjkanje duhovnosti. Ker ni primerne središča za duhovnost, ni „posebne duhovnosti, ki bi prevečevala vso škofijo, zato je neki center duhovnosti za duhovnike, mladino, odrasle, za različne kategorije vernikov naša prva velika potreba, naša velika želja.“

Misel današnje vesoljne in krajevnih Cerkva je, da so duhovniški in redovniški poklici temeljna skrb vseh vernih, da se redovniške skupnosti „globoko vključijo v pastoralno dejavnost vse Cerkve“ v vsem okviru njenih dejanskih potreb, v najrazličnejših oblikah oznanjevalnega angažmaja sodobne Cerkve.

Tleči stenji posvečenega zanosa

V Cerkvi na Slovenskem je 69 članov raznih kontemplativnih redov: 42 v ljubljanski nadškofiji, v mariborski 27, v koprski ni nobe-

nega. Te skupnosti (karmeličanke, klarise, magdalenke, kartuzijani, trapisti, cistercijani) so v glavnem na podeželju. „To je sicer razumljivo,“ je dejal stiški opat Nadrah, „saj v mestnem trušču ni potrebne samote in tihote, vendar je ugotovitev, da naša večja mesta nimajo kontemplativnih molitvenih središč, zelo boleča.“

Druge redovne skupnosti so bolj ali manj številne. Vprašanje pa je, „ali je za naš čas redovna hiša, ki naj bo večja in ima čim boljše strukture, zares najbolj ustrezna za izvrševanje evangelijskega poslanstva, ali pa je treba iskati novih oblik, ki se morda v marsičem zdijo nasprotujoče dosedanjim pravilom redovne skupnosti, predpostavljajo pa veliko več zrelosti. Gre na primer za skupnost treh ali petih redovnih oseb, ki bodo živele svojo redovniško karizmo dosledno in globoko, hkrati pa se bodo posvečale določeni pastoralni dejavnosti v delni Cerkvi. Taki „tleči stenji“ bi bili za Cerkev na Slovenskem izredno velikega pomena.“ Dobrohotnemu izzivu nadškofa šuštarja so se zvrstile izkušnje zastopnikov posameznih redov in družb.

„Salezijanska skupnost v svetu šteje 18 tisoč članov. Poskusi z malimi skupinami se niso obnesli, kljub temu pa je zadnji občni zbor mnenja, da bi jih previdno nadaljevali“ (Borštnik, salezijanec). Mnogi poskusi so neuspeli, ker so na prvo mesto postavili zunanjo dejavnost, molitveno pa potisnili v ozadje (Balažič, kapucin), majhne skupnosti študentov in duhovnikov delavcev po svetu še vedno obstajajo (Šef, jezuit), vendar je

nujna tesna povezanost z večjo skupnostjo; tega procesa malih občestev ni mogoče zaustaviti v Cerkvi nasploh (Kokalj, jezuit). Čisto iz praktičnih razlogov to postaja dejstvo za redovne sestre v Cerkvi na Slovenskem, kajpada je za tak slog življenja potrebna večja osebna zrelost (Kerševanova, notredamka). Mnogi župniki in škofje si za svojo delno Cerkev želijo takih „duhovnih žarišč“, zato jim zelo priporočamo, naj v redovnih sestrah ne vidijo zgolj gospodinjskih pomočnic, ki „delajo za božji lon“, katehistinj, ki morajo biti vselej pripravljene na to in ono, dekel, ki likajo, čistijo, pospravljajo, urejajo, zapisujejo, izvajajo, temveč naj jim tudi ustvarjajo pogoje, da bodo lahko v polnosti zaživele svojo redovniško poklicanost in pričevale predvsem kot redovna skupnost s svojim molitvenim in zakramentalnim življenjem (Kovačeva, ur-

šulinka). Naučiti se je treba živeti tudi s težavami, pa brez strahu in brez predsodkov, brez mnogoterih pogojev; mar ni nesebično služenje merilo zvestobe redovniški karizmi? (nadškof Šuštar).

K ustvarjalni vnemi, redovniški pristnosti in apostolski dejavnosti je nadškof Šuštar dobrohotno vabil navzoče višje predstojnike, predstojnice in njihove redovne skupnosti v nagovoru med mašo. Vsi moramo biti med ljudmi, v krajevni Cerkvi, vendar v pravi meri in na pravi način, v službi redovne skupnosti in vsega vernega ljudstva. „V mnogih srcih je dandanašnji tema nevere, strahu, razdvojenosti, sovraštva, pomanjkavanja ljubezni in zazrtosti v ta svet. V tej temi se zdi naša ‚luč‘ tako majhna! Danes manjka v svetu in pri nas tiste luči, ki jo pomeni Kristus, tega je treba oznanjati z besedo in življenjem!“

Protest kardinala Tomaška

Pražki nadškof kardinal František Tomašek je izdajatelju češkega verskega lista „Katolicke Noviny“ Hochmanu poslal protestno pismo, v katerem ga je opozoril, da ta edini verski list na Češkem postaja vedno bolj glasilo gibanja „Pacem in terris, ki je naklonjeno komunističnemu režimu.

Kardinal trdi, da list enostransko objavlja papeževe govore, zato je umestno vprašanje, ali se list še lahko imenuje „katoliški“. Tomašek omenja, da je od oktobra lani poslal u-

redništvu 18 člankov, pa sta bila objavljena le dva. V enem kardinal piše o zaskrbljujočem pomanjkanju duhovnih poklicev v ČSSR, v drugem pod naslovom „Po stopinjah apostolov Petra in Pavla“ pa zagovarja papeževa potovanja pred napadi češkoslovaških sredstev obveščanja. Številka, v kateri je bil objavljen drugi članek, je pri razpečavanju „izginila“. Nadškof tudi ni prejel nobenega odgovora na pismo, ki ga je 20. septembra lani poslal uredništvu v imenu češkoslovaških škofov.

Romunski škof Duma — umrl

16. julija je umrl romunski škof Ion Duma, naslovni škof v Juliopolisu v anatolski Galiciji, sicer župnik v TarguJiu. Duma, minorit, je bil 1948 posvečen v škofa, to je v času, ko je romunska vlada hudo preganjala kristjane in preključala konkordat iz l. 1927. Takratni papeški nuncij v Bukarešti Gerald Patrick O' Hara je kot odgovor na preganjanje skrivaj posvetil škofo tako za Cerkev latinskega kot tudi bizantinskega obreda. Med njimi je bil tudi pokojni škof Duma, ki ni bil nikoli omenjen v uradnem službenem letopisu apostolskega sedeža „Annuario Pontificio“.

Vatikan ima izgubo

Tudi v letošnjem letu bodo v Vatikanu zabeležili velik deficit — 31 milijard lir. To vest je 15. julija sporočil kardinalski svet, ki se je pod vodstvom kardinala državnega tajnika Casarolija in predsednika prefektore za vatikanske cerkvene zade-

ve kardinala Capria zbral v Rimu na dvodnevno zasedanje, na katerem so se kardinali pogovorili o perečem vatikanskem finančnem položaju. Člane tega sveta je pred kratkim imenoval papež Janez Pavel II. Od evropskih kardinalov so bili izbrani Höffner iz Nemčije, Jubany Arnau iz Španije in Etchegaray iz Francije, Krol iz Filadelfije in Cooke iz New Yorka (ZDA); Carter iz Toronta (Kanada); Corripio Ahumada iz Mehike; Otunga iz Kenije; Zoungrana iz Visoke Volte; Sin s Filipinov; Parecattil iz Indije; Freeman iz Avstralije; Cordeiro iz Pakistana in Aramburu iz Argentine. Leta 1979 je Vatikan imel izgube za približno 15 milijonov dolarjev, lani pa celó 25 milijonov dolarjev.

Simpozij afriških škofov

V kamerunski prestolnici Jaunde je 5. julija končal redno šesto zasedanje simpozij afriških škofovskih konferenc in Madagaskarja. Na njem je sodelovalo 6 kardinalov, 50 škofov,

predstojniki redovnih družb in kot gost predstojnik jezuitskega reda Arrupe. Afriški škofje so na tem srečanju potrdili več pomembnih listin.

Prva listina govori o človekovi pravici do življenja, ki je nekaj svetega. Dolžnost Cerkve je, da to pravico brani. Druga listina je namenjena afriškim duhovnikom, redovnikom in laikom, ki delujejo na različnih pastoralnih področjih, in obravnava vprašanja pravičnosti v Afriki. Listina na začetku omenja hudo revščino na črni celini. Vse, ki delajo v pastoriali, vabi k ljubezni in prizadevnosti pri njihovi dejavnosti. Poudarja, da je pomembneje oznanjati Kristusovo blagovest kot obtoževati, bolj koristno zavzeto delati kot tarnati, bolj realistično vzgajati kot kritizirati. Listina vsebuje tudi pastoralne načrte o krščanski vzgoji k pravičnosti v vseh okoljih: v družini, mladinskih krožkih, krščanskih skupnostih, župnijah, Katoliški akciji. K tej vzgoji poziva tudi na krajevni in mednarodni ravni.

Tretja listina je pastoralno navodilo o poroki in družinskem življenju afriških kristjanov, o čemer so na simpoziju največ razpravljali. Vsebuje nekaj načelnih izjav in temeljnih vidikov ter na koncu poziva afriške škofovske konference, naj vsaka zase izdelajo navodilo za zakonsko in družinsko pastoralo.

Najobsežnejša listina, ki so jo na simpoziju sprejeli in odobrili, ima naslov Evangelizacija in pravičnost v Afriki. Afriški škofje so v njej zapisali željo, naj se ustanovijo narodne komisije Pravičnost in mir, ki

naj bodo združene v vseafriški istomenski konferenci.

Na srečanju so obravnavali tudi vprašanje afriških beguncev in izseljencev. Posebno poročilo o tem pe-rečem afriškem vprašanju je podal p. Pedro Arrupe. Navedel je besede Janeza Pavla II. ob obisku begunskega taborišča na Filipinih. Dejal je, da je tragedija afriških beguncev verjetno čna najhujših tragedij naše dobe.

S sprejetimi listinami je simpozij postavil pomemben mejnik v pastoralnem življenju afriške Cerkve.

Arrupe — zbolel

7. avgusta se je z letalom vrnil v Rim general jezuitskega reda p. Pedro Arrupe. Pred tem se je nekaj tednov mudil na Filipinih, kjer je obiskal postojanke Družbe Jezusove. Že na letalu mu je bilo slabo, zato so ga z letališča odpeljali naravnost v bolnišnico „Salvator mundi“. — Zdravniki so takoj ugotovili, da gre za možgansko krvavitev, zaradi katere je omrtvela desna stran telesa. Arrupe je star skoraj 74 let, doma je iz Bilbao v Španiji, leta 1965 je bil izbran za 27. naslednika sv. Ignacija Lojolskega. Do izvolitve je deloval kot misijonar na Japonskem. Bil je tudi priča eksplozije atomske bombe in je med prvimi organiziral prvo pomoč.

„Psihoanaliza je pokazala, da sta v vaši ženi v resnici dve osebi.“

„To sem slutil, vendar moram reči, da mi ni všeč ne ena ne druga.“

SMEH OD DOMA (s stisnjenimi zobmi!)

Človeštvo bi imelo neomejene možnosti, ko bi mogli omejiti moč omejenih.

Vprašali so ga, kaj išče v partiji. Odgovoril je: „Trisobno stanovanje.“

Greš se pove, funkcionarja pa ne!

Delavec: „Riba smrdi pri glavi.“

Direktor: „Čisti se pa pri repu.“

Tisti, ki mlatijo prazno slamo, žanjejo po večkrat na leto.

Ne pritiskajte me ob zid! Ali ne veste, da je pod spomeniškim varstvom?

Iz opic smo se razvili v ljudi, da bi postali plazilci.

Kako naj si bomo enaki, ko pa vedno zahtevate, naj vam sledimo?

Ne morem reči nikomur tovariš, če ima vilo, počitniško hišico, jahto in limuzino. Moji tovariši nimajo ničesar.

Vsevprek se hvalijo, da delajo z glavo. Ali je torej zavoljo tega toliko praznih sklepov?

Naši milijonarji sedijo tukaj in imajo svoj denar tam. Naši proletarci hodijo tja in imajo svoj denar tukaj.

Šef kandidatu: „K diplomi morate priložiti še rentgenski posnetek hrbtenice, da bomo videli, če jo znate upogibati.“

Davkarije vse bolj težko zasledujejo neupravičeno bogate tudi zato, ker bogati vozijo zelo hitre avtomobile.

„Vsake šale je enkrat konec,“ je rekel direktor, potem, ko je dokončno zavezil podjetje.

(Ne)jasen, (ne)pogumen in (ne)konkreten humor je znak (ne)razvite demokracije.

Direktor je vol, ki je pozabil, da je bil nekdaj tele.

Prekoračili smo plan: izgube v naših samoupravnih podjetjih so nad pričakovanji.

Medu ni malo, le trotov je veliko.

Lažejo mi, da mi govorijo resnico. Jaz pa jim lažem, da jim verjamem.

Nekateri naši ljudje so na poti v boljšo prihodnost že prišli do Nemčije.

V gozdu vila, v garaži vile mercedes, v mercedesu človek, v človeku srce, v srcu ljubezen — do delavskega razreda.

KJE JE KAJ

LETO 48

OKTOBER-NOVEMBER 1981

UVODNIK	življenje — ali boj ali sporazum (R. Smersu)	577
IZ ŽIVLJENJA CERKVE	Misijoni danes (nadškof šuštar)	581
	Ob dnevu vseh svetnikov in vernih duš	586
	Mučeništvo albanske Cerkve	594
	Preskušani vietnamski katoličani	595
SODOBNA VPRAŠANJA	Kultura zločina (Avgust Horvat)	588
	Razprava proti atentatorju na papeža ni ničesar pojasnila	591
	Premalo študijskih mest za bogoslovce v Sovjetski zvezi	598
	Padec, zaznan od vseh potresomerov (Alojz Rebula)	599
	Nova družina v novem času (A. Trstenjak)	602
NAŠA VPRAŠANJA	O pogovornem jeziku (Simon Rajer)	606
	„Zvonovi zvonijo, premilo pojo...“ (Jože Tominc)	607
LEPOSLOVJE	Od molka do molka (Vladimir Kos)	578
	Otrok (Janez Menart)	605
	Iz zadnje Beličičeve knjige	611
	Oče Damijan (Wilhelm Hünermann)	626
ZA MLADINO	Krščanstvo, kultura in revolucija (Marko Kremžar)	615
V DRUŽINI	Življenje v večnosti (Vital Vider)	617
	Skrivnost ljubezni (Medškofijski past. svet)	621
NOVICE	Msgr. Ignacij Kunstelj — umrl (A. O.)	630
	Med nami v Argentini	632
	Novice iz Slovenije	633
	Svetovne novice	637
	Smeh od doma (s stisnjenimi zobmi!)	639

Malo za šalo, malo zares

Trije vinski bratci se po vseh štirih plazijo po železniški progi.

„Ne vem, kdaj bomo prišli do konca teh stopnic,“ toži prvi.

„Ko bi bila le ograja ob strani višja,“ godrnja drugi.

„Fanta, smo že na konju. Dvigalo se bliža,“ ugotovi tretji.

— — —

„Gospa, koliko let imate?“

„Povem vam lahko le to, da hodi moja hčerka že v vrtec.“

„Kot vzgojiteljica?“

Film je na las podoben človekovim sanjam. Prav tako kot sanje je tudi film sestavljen iz posameznih podob, ki vsaka zase ne pomeni ničesar; ko jih nanizamo v celoto, dobimo pa še večjo neumnost.

— — —

Blaž je umrl in obupana žena začne tolči z glavo ob steno. Ko se poseči družinskemu zdravniku pomiriti jo, pravi ona: „Oprostite mi! Z živci sem tako na koncu, da me že vsaka malenkost spravi obnje.“

DUHOVNO ŽIVLJENJE

Je slovenski verski mesečnik, ki ga izdaja konzorcij (msgr. Anton Orehar); urejuje uredniški odbor.

Editor responsible: msgr. Antonio Orehar — Ramón L. Falcón 4158, 1407 Buenos Aires, Argentina.

Registro de la Propiedad Intelectual No. 1.313.507.

Tiska Vilko s. r. l., Estados Unidos 425, 1101 Buenos Aires, Argentina.

POVERJENIKI

ARGENTINA: Dušnopastirska pisarna, Ramón L. Falcón 4158, Bs. Aires.

ZDA: Rev. Julij Slapšak, 6019 Glass Ave., Cleveland, Ohio 44103, USA.

Slovenska pisarna, Baragov dom, 6304 St. Clair Ave., Cleveland 3, Ohio 44103, USA.

KANADA: Ivan Marn, 131, Treeview Drive, Toronto 14, Ontario, Canada.

TRST: Marijinska družba, Via Risorta 3, Trieste, Italia.

ITALIJA: Zora Piščanc, Riva Piazzutta 18, Gorizia, Italia.

AVSTRIJA: Naročnino pošiljajte Mohorjevi družbi v Celovec.

NAROČNINA

Naročnina za leto 1981 je 200.000 pesov.

DENARNA NAKAZILA NA NASLOV:

Antonio Orehar, Ramón Falcón 4158, 1407 Buenos Aires, Argentina.

Zunanja in notranja oprema DŽ in BS: Stane Snoj.

DUHOVNO
ŽIVLJENJE
1 • 9 • 8 • 1